Ч. 191 (15.012). Львів, середа 31. серпня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Румунія розбудовує меншинне шкільництво.

БУКАРЕШТ. Агенція Радор комунікує, що міністерство освіти рішило НЕ ЛІКВІДУВАТИ МЕНШИННИХ ШКІЛ.

В округах із мішаним населенням, у яких досі не було меншинних шкіл, РІШИЛИ ВІДКРИТИ ПРИ РУМУНСЬКИХ ШКОЛАХ КЛЯСИ ДЛЯ МЕНШИН.

Нові чесько німецькі заворушення в Судетах.

МАНІФЕСТАЦІЇ У ЧЕСТЬ ГЕНЛЯЙНА.

Із Тратенав (Трутнова) повідомляють про заворушення, які трапилися вночі з неділі на понеділок у сусіднім селі Ґаберсдорф. Між чеськими робітниками і власником гостинниці, який одночасно є провідником тамошньої організації судетсько-німецької партії, прийшло до непорозуміння, яке перемінилося в загальну бійку. Внутрішнє уладження гостинниці знищили.

В понеділок вечором чехи прийшли знову й повибивали вікна гостинниці.

Тому, що жандармерія не могла завести ладу, візвали пожежну сторожу, яка розганяла учасників бійки водою. Інтервеніював теж судетсько-німецький посол Кельнер. Коло півночі, заки прибуло покликане на підмогу військо, чехи відступили з Ґаберсдорфу. Жандармерія уставила при входах до села стійки, які нікого до села не впускають. Підчас бійки було двох німців важко ранених. Їх перевезли до лічниці. Посол Кельнер повідомив про ці події міністерство внутрішніх справ та льорда Рансімена.

Конрад Генляйн відвідав учора місто Зате (Зац). Зац та всі інші села, через які переїздив Генляйн, були багато прикрашені. У всіх громадах представили Генляйнові членів нововибраних громадських управ.

ТИЖДЕНЬ, В ЯКОМУ РІШАЄТЬСЯ ДОЛЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Орган Ватикану „Оссерваторе Романо" обговорює чехословацьке питання на тлі останньої промови мін. Саймона і пише:

„тиждень, що тепер почався, може статись рішальним у чеському питанні. Між становищем праського уряду і судетським населенням нема досі маркантнішого зближення. Отже слід сподіватися, що праці льорда Рансімена перейдуть з дослідної фази до концiліяційної.

Цього тижня зробить Рансімен максимальне зусилля, щоби зблизити обі сторони. Таке зусилля конечне і нагле, головно тому, що зближається нірнберський конґрес, що займеться судетським питанням.

Лише порозуміння перед конґресом — пише „Оссерваторе Романо", — може запобігти дальшому загостренню положення.

Жінки займуть провідні становища в Совітах.

„Правда" з 29. ц. м. містить статтю, в якій автор домагається, щоб провідні становища в державних урядах і партії віддавати жінкам. „Правда" твердить, що

„небавом прийде хвилина, в якій усі мужчини СССР мусітимуть станути зі зброєю в руках в обороні кордонів Радянського Союзу перед фашистами".

Тоді внутрішнє життя Совітів спічне на плечах жінок. До того відповідального завдання, вже нині треба якнайбільшу скількість жінок підготовити.

УРЯДОВЦІ СОВІТСЬКОГО ЦЕНТРОСОЮЗУ ДЕФРАВДАНТАМИ.

„Правда" атакує організацію совітської торговлі „Центросоюз", зокрема критикує гостро діяльність тієї організації на селі, де імовірно „Центросоюз" не зумів зорганізувати відповідної форми продажі і в наслідках нема в сільських крамницях сірників, соли, цукру і т. д.

„Правда" заявляє, **що майже всі урядовці „Центросоюзу" є дефравдантами і найкращим доказом цього є 345 скарг, які в останніх часах вплинули до прокуратури. Найменша сума дефравдації дає 5 тисяч рублів.**

СОВІТИ ПРИДЕРЖАЛИ РУМУНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Совітська влада задержала румунський торговельний корабель „Калінова", який відплив із пристані в Ґалачі у напрямі Тульчея. Підчас переїзду через лиман Дністра органи совітської влади перешукали корабель і ствердили, що серед залоги корабля був совітський громадянин Гаврило Остапенко, який перед кількома днями втік із Совітів. **Совітська влада не вдоволилася арештуванням Остапенка, але сконфіскувала теж румунський корабель, який перевезли до пристані Овідіополь.**

Ц. К. КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ УКРАЇНИ РАДИТЬ, ЯК НИЩИТИ „ВОРОГІВ НАРОДУ".

В Києві почалися наради Центрального Комітету комуністичної партії України під проводом І. секретаря Хрущова. Ці наради триватимуть три дні з уваги на низку актуальних справ у політичній ситуації совітської України.

Найважнішою точкою нарад є справи, звязані з веденою далі в поодиноких партійних організаціях України акцією **ліквідації опозиційних чинників. У цій акції мають устійнити засадничі напрямні, як пізнавати „ворогів народу", що маскують свою опозиційну діяльність.** З інших точок порядку нарад заслуговують на увагу господарські справи, які в останніх часах на Україні незвичайно загострилися. Головно йде про труднощі постачання на села артикулів першої потреби та про поборювання хліборобського саботажу, який утруднює виконання пляну збіжевих достав та осінніх засівів.

ЛІНДБЕРҐ У ПЕЧЕРСЬКІЙ ЛАВРІ.

Відомий американський летун полк. Ліндберґ задержався в Києві, в якому на запрошення „Союзу воюючих безбожників" відвідав антирелігійний музей, що міститься в київській Печерській Лаврі. Ліндберґові показували, не лише експонати протирелігійного музею, але також підземелля „Печерської Лаври", в яких переховують мощі святих, що їх „союз безбожників" використовує для своєї пропаґанди. З Києва вистартував Ліндберґ до Одеси, звідки полетить до Букарешту.

Відмежувати шкільну молодь від шкідливих впливів!

КІЛЬКА ДУМОК З ПРИВОДУ ПОЧАТКУ ШКІЛЬНОГО РОКУ.

(З батьківських кол.)

Знов зароїлися вулиці міст та наповнилися шкільні будинки веселою молоддю. В неодного юнака чи дівчини притаївся ще на самому дні серця сум за рідною хатою, за дорогою ріднею, за вишневими садками, простором пшеничних піль, запахом зелених гаїв і левад. Але не пора сумувати, бо перед очима добре знайомі лиця товаришів. Очі світяться радощами гарно пережитих вражінь. Сказано — молодість! Яка вона щаслива, але разом з тим і небезпечна в житті людини. Особливо небезпечна тоді, коли на сторожі праці, золотих юнацьких думок та поведінки не стоять дорогі батьки, досвідчені виховники й опікуни.

Для молоді все довкола нове, оповите чаром загадковости. Вірить вона, що саме з нею починається нове життя, родиться новий світ, що вона зможе та повинна його перебудувати по своєму розумінні. Ніщо для молоді не таке дороге та привабливе, як „нові" в її уяві думки, погляди та ідеї. Вона запалюється до них, радаб за них і душу віддати. Гарна це риса юнацької духовости, але якаж вона небезпечна. В руках батька чи досвідченого виховника вона перемінюється в потенціяльний капітал, що родить нові суспільні цінності, але під впливом непокликаних та невідповідальних типів стається гострим обоюдним мячем, що сіє довкола руїну та зло.

Живемо у виятковій історичній добі найгострішої боротьби ідей та національно-соціяльних рухів. Булоб дуже наївно думати та вірити, що молодь про цю боротьбу ідей, про ці національно-соціяльні рухи нічого не знає, ставиться до них байдуже. Ні! Не забуваймо, що ми живемо в часах кіна та радія. Ніхто й ніщо не відгородить сьогодні молоді від політичних подій дня, від великих міжнародніх рухів. Молодь про них знає та реагує на них своїми думками, уявою та почуттями.

Знають про цю духову настанову молоді покликані та непокликані провідники маси. Всі стараються мати вплив на молодь, ведуть формальну боротьбу за душу молоді, намагаючись її опанувати. Це зовсім зрозуміле намагання. Той стане паном майбуття, хто опанує молодь. Переможною стане та ідея, що за нею піде молодь. Перед впливом ідей молоді не охоронимо. Зрештою, це небажане та непотрібне. На тому і засновується культурний поступ людства, що нові, здорові й творчі ідеї стають панівними та починають кермувати людським збірним життям.

Роля батьків, опікунів та виховників-учителів повинна обмежовуватися на морально-виховному впливі на молодь, щоб вона не реагувала чинно на боротьбу ідей чи світоглядів, щоб середнешкільна молодь не ангажувалася активно в боротьбі суспільних груп чи гуртків, головно законспірованих. Ні матеріяльно, ні фізично, ні духово молодь ще непідготована до активної суспільної боротьби. Як у кожній, так і в суспільно-ідеольогічній боротьбі мусять бути переможці та переможені. Переможеними бувають слабші. Молодь, як складовий чинник громадянства, все є слабим та непідготованим партнером боротьби. Горе тому юнакові чи дівчині, що дасться втягнути до активної суспільно-ідеольогічної чи політичної боротьби. Стане він чи вона не лише переможеним (ою), але й нещасливою жертвою. Часто таку боротьбу організують та ведуть несовісні й невідповідальні демагоги та платні провокатори. На вівтарі такої небажаної боротьби зло-

жила наша молодь у повоєнних літах великі й дорогі жертви, ба навіть і власне життя.

Молодь повинна розуміти і памятати, що вона є направду найдорожчим скарбом народу. Вонаж майбутнє громадянство, нарід. Цей факт мають оберігати не лише старші ,але передовсім молодь сама себе мусить берегти.

Молодь не може жити поза людським довкіллям, не зустрічатися з живими людьми та не подаватися на їхні впливи — добрі чи лихі! Нехайже ця молодь шукає тільки добрих людей, добрих впливів. Найкращими людьми для шкільної молоді повинні бути їхні безпосередні опікуни учителі. Вони покликані виковувати майбутнє щастя своїх учнів. Вони мають для цього знання, розум і досвід. Їхня праця стоїть під омофором не лише службової відповідальности, але також під найвищим наказом національної совісти та громадянською контролею.

Молодь повинна вірити своїм учителям, шукати в них опіки та поради в найскладніших проблемах духового й ідеольогічного життя. Авторитет учителя мусить стояти в очах молоді дуже високо, бути святий. Про це повинно дбати не тільки саме вчительство, але й батьки та все громадянство. Не можна безкарно для святої справи виховання понижувати в очах молоді авторитету вчителя необдуманою критикою, безосновними обвинуваченнями. Учитель з підірваним авторитетом ніколи не матиме виховного впливу на молодь.

Живемо в добі грунтовної перебудови школи й виховання. Змагаймо спільно всі до того — батьки й учителі — щоб переходовий час перебудови відбився найменше некорисно на наших дітях!

Хто ще в совітському уряді?

146 народніх комісарів „зліквідували“ від січня у Москві та на провінції.

Під таким наголовком приносить „Франкфуртер Цайтунг“ з 25-го серпня таку власну кореспонденцію з Москви:

„Підворливість не припиняється. Хто думав, що після кровавих подій з минулого року для „совітського народу“ настане тепер час передишки, що наступить урешті стадія внутрішнього розему, той, бачить, що його сподівання були даремні. Нагінка на внутрішнього ворога з незменшеною гостротою йде далі. Далі й без перебору „розкривають і накривають“. Найвищий державний прокурор СССР Вишинський саме цими днями проголосив, що „чистка“ все ще не покінчена. Тільки статистик міг би сьогодні відповісти на питання: хто має владу в Совітському Союзі? Хто ще в уряді? Але також статистикові совітська влада утруднює таке ствердження, бо очевидно, не є в її інтересі подавати обсяг персональних змін.

Коли уступить з уряду якийсь член ради народніх комісарів, отже міністр, коли арештують генерала або високого партійного функціонаря, то нема певности, чи преса повідомить своїх читачів про цю зміну. Ще й нині совітська публика не знає нічого про усунення з уряду обох товаришів шефа уряду Косіора й Чубаря, хоч вони оба засідали ще й у партійній централі, в Політбюро. Тільки дехто встиг завважити, що в совітськім радіо-часописі нагло, 12-го травня, українська радіостація у Києві не називається уже „радіостація ім. Косіора, тільки просто довжина хвилі „РВ 87“. Аж коли при постійнім перечислюванні партійних величин на сторінках плазунської преси зникло імя Косіора, а після того й Чубаря, можна було уважати цей факт як потвердження чуток, що кружляли про них обох.

Також про несподівану відставку маршала Єгорова совітський громадянин не знає нічого певного. Коли почуєте імя Вікторова, мусілиб ви думати, що він ще урядує, бо про його усунення ніколи не було ніякого повідомлення. Без гомону пропав десь тепер також комісар для справ фльоти Смірнов, так само шеф політичного контрольного апарату фльоти Шапошніков, а також шефи Північного та Каспійського Моря. Більше як 100 високих старшин, від команданта бриґади в гору, отже чверть пятих вищих командантів усунули (коли не сталося з ними що гіршого) з рядів червоної армії, не подаючи про це ні одного рядка в пресі. Відсоток „зліквідованих“ у маринарці є трохи нижчий, але й тут на ново обсаджено майже половину всіх вищих постів, а саме разом 80, хоч і про цей факт совітська преса не принесла ні словечка.

В місті Москві, як довідуємося про це з уст партійного секретаря Уґарова, усунено 1441 функціонарів партійних орґанізацій, отже 35% усього складу. Партійний секретар ленінградської области, Жданов, хвалиться іще вищими числами; в його области усунули 60% усіх партійних функціонарів. На Україні, як виходить зі звіту тамошнього партійного секретаря Хрущова, така сама доля постигла половину партійних функціонарів; з 15.861 осіб залишилося в уряді тільки 7367. Між партійними шефами (секретарями) одинацяти союзних совітських республик чистка була така гостра, що від січня ц. р. сім союзних республик отримали нового першого партійного секретаря, не беручи під увагу тих численних змін, що зайшли на постах другого і третього секретаря. Та здається, що „чистка“ вдарила найсильніше по професійних союзах, в яких — як подає „Правда“ — змінено аж 95% усіх функціонарів.

Як мається справа зі становищами членів уряду? В січні зібрався був перший раз „найвищий совіт“ на Кремлі і чисто формально утворив новий уряд. Можна було думати: самі певні, випробувані однодумці Сталіна, самі заслужені большевики, що тішаться довірям диктатора! Ми згадували вже про Чубаря і Косіора, яких тоді назначили товаришами голови союзного уряду. Крім них викинено з уряду за пів року ще 6 комісарів; ресорти залізно-дорожного транспорту, водних шляхів, фльоти, хлібозаготівлі, машинобудівництва і харчевого промислу обсаджено новими людьми. Три дальші комісарі, здоровля, внутрішньої торговлі та деревного промислу вже дістали догану на сторінках „Правди“, що значить щонайменше тілько, що їх становище захитане. Сильніше як народніх комісарів перетереблено в минулому півроці товарищів цих комісарів. У 20 ресортах зайшло аж 15 змін.

Ще грізніше виглядає справа з урядами одинацяти союзних республик, що на основі конституції творять Совітський Союз. Тут треба було вже за час останніх вісьмох місяців зміняти цілий склад народніх комісарів, хоч вони дійшли до влади на місце прогнаних щойно восени минулого року. Здається, що між функціонарями союзних республик відбувається боротьба всіх проти всіх і ніхто вже не вміє напевно сказати, з яких причин цей або той „ворог народу“ пішов у відставку.

Наскільки можна це ствердити з пильного читання совітської преси, від січня 1918 р. на **кругло 150 комісарських становищах** одинацяти союзних республик зайшло **аж 101 усунень з уряду,** не рахуючи пересунень. На дальшому місці подамо числа, що їх вдалося перевірити. При цьому слід зауважити, що ці дані, зокрема щодо екзотичних урядів, далеко стоять поза дійсністю. Найбільше змін було за три літні місяці, особливо в липні, в часі нарад ріжних найвищих совітів, що їх в окремих республиках саме тоді „вибирали“. Але також місяці травень і червень стояли під знаком „чистки“; в тому часі відбувалися „на провінції“ партійні конференції, які доставили багато обтяжуючого матеріялу. З 11. „президентів держав“ змогло втриматися при владі тільки 6. Усунено Калініна (Московщина), який лишився головою Союзу, далі Петровського (Україна), що лишився як товариш голови Союзу. Подібні усунення з уряду відбулися у Казакстані, Азербейджані та Кірґізії. З поміж шефів урядів пішло не менше як 6-ох у відставку; лишилися в уряді лиш „голови совіту народніх комісарів“ в Московщині, Грузії, Вірменії, Туркменістані та Таджикістані. Контрольні органи „перечистили“ ще більше товаришів голов; из цих урядах було від січня ц. р. аж 11 змін. Комісарів народнього господарства усунено майже у всіх республиках, у багатьох навіть по два або по три рази так, що статистика нараховує аж 14 змінених комісарів народнього господарства. Також у комісаріятах освіти зроблено основну „чистку“; в цьому ресорті усунено від січня 12 комісарів, міжтим коли інші комісаріяти виказують такі втрати: відійшло 9 комісарів судівництва, 8 місцевого промислу, 7 державного пляну, 7 комісарів справ здоровля, 6 фінансів, 5 рільництва, 5 внутрішніх справ і т. д. Тільки в комісаріяті соціяльної забезпеки, що є в руках жінок, не було ніяких змін. Коли зсумувати разом усіх пропавших народніх комісарів, голов урядів і голов республик (з їх заступниками) в центральному уряді і в союзних республиках, то виходить, що за пів року „зліквідовано“ аж 146 нродніх комісарів“.

„Франкфуртер Цайтунг“ — поважний пресовий орґан і його повідомлення завжди сперті на автентичному, докладно провіреному матеріялі.

Історія одної парцелі.

ВОЄВІДСЬКИЙ УРЯД У ТЕРНОПОЛІ ЗАБОРОНИВ БУДУВАТИ ЦЕРКВУ НА ПАРЦЕЛІ, ЩО її ПОЛЬСЬКИЙ ДІДИЧ ДАРУВАВ ПАРОХІЇ ЩЕ 12 ЛІТ ТОМУ!

У соймовій інтерпеляції посла д-ра Степана Барана з липня ц. р., яку ми свого часу подали, зясовано земельну політику воєвідського уряду в Тернополі у повітах, де обовязує декрет про охорону границь з 23. грудня 1937 р., з наведенням численних фактів, коли воєвідський уряд відмовив українським сторонам набути нерухомости без подання ніяких мотивів. У тій інтерпеляції казалось, що українець в пограничних повітах тернопільського воєвідства у практиці не може взагалі купити ані пяди землі на селі чи парцелі в місті, хоч би був не знати яким льояльним громадянином, а вже майже з правила річ виключена, щоб українське товариство (нпр. читальня „Просвіти“, кооператива тощо) могло дістати дозвіл в тернопільському воєвідському уряді на купно парцелі під будову.

На відмовні рішення має дотичний референт готові друки, де вписується тільки назви сторін і місцевости, без подачі мотивів, бо згаданий зновелізований декрет про границі держави звільняє воєвідський уряд від обовязку подавати мотиви відмови. Приватно говориться тільки, що петент є замало льояльний супроти польської держави, і навіть ті, що купують землю від найближчої рідні, падуть жертвою того закиду. Не поможе тут і опінія постерунку поліції про бездоганну льояльність петента.

До тих фактів, що їх навів пос. д-р Баран у своїй соймовій інтерпеляції до голови ради міністрів, додамо нині факт відмови воєвідським урядом у Тернополі затвердити купно парцелі під будову греко-католицької філіяльної церкви в Нижбірку Старім, копичинецького повіту, дарованої в 1926 р. якраз під будову церкви покійним ординатом гр. Рудольфом Баворовським. Відмовне рішення воєвідського уряду в Тернополі має дату 27. червня 1938 р.

До греко-кат. парохії в Нижбірку Новім повіт Копичинці, належать теж греко-католики сусіднього села Нижбірок Старий, що є віддалений шість кільометрів від Нижбірка Нового. Оба Нижбірки належать до родинної ординації графів Баворовських, якої члени ставилися завжди з пошаною до греко-кат. обряду. У 1926 р. греко-кат. мешканці Нижбірка Старого просили покійного нині ордината гр. Рудольфа Баворовського, щоби їм подарував кусень ґрунту під будову греко-католицької філіяльної церкви в Нижбірку Старім. Тому, що відт

сини між ординацією Баворовських і українським греко-кат. населенням в Нижбірку Старім були дуже добрі і взаємно зичливі, ординат Рудольф Баворовський радо прихилився до просьби селян-українців і подарував кусень ґрунту під будову греко-кат. філіяльної церкви в Нижбірку Старім, що припирає безпосередньо до села. З його доручення надлісничий ординатських дібр Ромуальд Кончаковський відмірив даровану під будову церкви парцелю та іменем ордината віддав в посідання комітетові будови церкви чи греко-католиц[illegible] парохії в Нижбірку Новім. Той сам ордин[illegible] письмом і власноручним підписом потвердив акт даровини і цей акт даровини признав рівнож і затвердив його син, теперішній ординат граф Еміль Баворовський, а то дня 2. лютого 1938 р. у присутности свідків Григорія Шолдри і Микити Лисого з Нижбірка Старого.

Згідно з повищим актом даровини, парохіяни греко-кат. обряду з доручення свого пароха і за дозволом ордината обняли дарований обшар в посідання, закопали на дарованій парцелі памятковий хрест, звезли на цю парцелю 40 кубічних метрів каміння і два ваґони вапна, котре загасили і закопали. У 1930 р. приступили до будови церкви, вимурували фундаменти, котрі посвячено при нагоді місії за благословенством Преосв. Хомишина.

На весні 1938 р. закупили і спровадили 35 тисяч цегли і 100 кубічних метрів шутру і піску та зачали дальшу будову церкви на основі затверджених плянів. В часі ведення будови цього року влада заборонила дальше її вести аж до часу, коли комітет викажеться дозволом воєвідського уряду щодо власности парцелі, хоч ту парцелю набуто актом даровини ще в 1926 р. — отже ще **перед появою декрету про границі держави з 23. грудня 1927 р.** — і хоч на тій **парцелі ведеться будову церкви ще від 1930 р.**

Греко-кат. парохія в Нижбірку Новім, до якої належить філіяльна церква в Нижбірку Старім, внесла через свого пароха о. Северина Шанковського просьбу до воєвідського уряду в Тернополі про дозвіл набути парцелю під будову церкви, яку **фактично набула ще в 1926 р. і взяла тоді в посідання.** В поданні наведено історію цієї парцелі і будови церкви, як це тут подано вище, — але воєвідський уряд своїм рішенням з 27. червня 1938 р. цю просьбу полагодив відмовно без подання — як звичайно — причин відмови.

Проти цього відмовного рішення воєвідського уряду в Тернополі греко-кат. парохія в Нижбірку Новім внесла відклик до міністерства внутрішніх справ, куди і відослано дотичні акти; досі справа ще не полагнана.

У відклику після подання історії парцелі і будови церкви згадано, що завданням декрету про границі держави є недопустити у пограничну полосу елементів, які моглиб загрожувати публичному порядкові або безпеці держави головно через контролю в обороті нерухомостями. Такої небезпеки в даному випадку нема зовсім. Навпаки, якраз в безпосередньому інтересі держави лежить будова церкви, яка виховує своїх вірних в морально-релігійному дусі і пошані до світської влади та є заборолом проти течій, що звідусіль загрожують селові, головно від недалеких Совітів. Вже й не казати про дотеперішні великі кошти, що їх понесено на будову церкви, яку прийдеться хіба розбирати без можливости набути в селі другу відповідну площу під будову. Селяни сподіваються, що міністерство візьме під увагу всі мотиви спротиву і справу полагнає позитивно.

ми. Коротконогу брехню неповажних польських редакторів будемо для добра правди й етики у пресовій боротьбі корегувати фактами аж доки не докажемо, що ніхто інший, тільки вони, пп. редактори польських невідповідальних бруковиків поширюють на Холмщині протидержавні гасла, прислуговуючись не польській державній рації, і не українству, але — комуні.

*

На закид переховування зброї в зачинених церквах відповіло своєчасно православне „Слово", що згадані церкви (в Городку та Космові) від 1919 р. були опечатані, а ключі від них мала цивільна влада.

Гром.

Роздвоєння особовости о. Лящука.

ДО ЧОГО ДОГОВОРИЛИСЯ ДЕЯКІ ПОЛЬСЬКІ РЕДАКТОРИ

(Від власного кореспондента).

Варшава, 28. серпня 1938.

Католицька „народова" польська преса, а властиво деякі її — перш за все брукові — органи пошаліли в безглуздій атаці на Їх Ексц. Митрополита Шептицького.

Першу скрипку в тій акції взяв до своїх „випробуваних" рук **„Гонєц Варшавскі"** що не зважаючи на докори таки свого польського, старшого і розумнішого сусіда з одного подвіря одної камениці, **„Часу"** — піниться у нагінці на українських владик, духовенство, діячів і пресу та м. ін. у сьогоднішній передовій п. з. **„Атака українізму на Холмщину"**, за познанським таким же, як і він вуличним газетищем **„Орендовнік"** написав, ось що:

„Metropolita Dionizy nie zadowolił się 60 cerkwiami, ale samowolnie i bezprawnie zaczął mnożyć ilość popów na terenie Chełmszczyzny. Najechali oni południową Lubelszczyznę i odprawiali nabożeństwa w nieuznawanych przez Państwo cerkwiach lub domach prywatnych. Takich popów specjalnego nabożeństwa zjawiło się 130. Liturgię cerkiewno-słowiańską zmieniano na „ukraińską". Wśród nowych popów znajdują się byli oficerowie armii „ukraińskiej", a nawet dawni żandarmi carscy. **W Cześnikach pod Tomaszowem Lub. osiadł pop prawosławny Łaszczuk, rodzony brat greck-kat. kanonika ze Lwowa.** W Krzemieńcu jest radcą konsystorza prawosławnego pop Kucyłowski, brat biskupa greckokatolickiego z Przemyśla.

Przy pomocy takiego duchowieństwa prowadzi się robotę polityczną na tych ziemiach przeciwko Polsce. Powiaty południowej Lubelszczyzny i Wołynia zarzucono pismami ukraińskimi.

Także komuniści przeszli do ataku. W niektórych cerkwiach rewizje wykryły składy bibuły komunistycznej i broni."

Все написане — очевидно — виссане з пальця. Переконаємо пп. редакторів **„Гоньца"** і **„Орендовніка"** трохи краще, ніж вони нас. Оце берemo до рук 184-те число **„Ґазети Польскої"** з дня 7-го липня ц. р. і там на стор. 9-ій в кореспонденції люблинського кореспондента того офіційного щоденника (Р) читаємо таке:

„Powrót kapłana prawosławnego. Lublin, 6. 7. — Do Cześnik powrócił ostatnio ks. kanonik Mikołaj Łaszczuk, długoletni proboszcz parafii prawosławnej, który odbywał miesięczną pokutę w klasztorze w Jabłecznej za nieposłuszeństwo władzom duchownym i wygłaszanie w cerkwi kazań i nauczanie religii w szkołach w języku polskim. Zasłużonemu dla polskości kapłanowi ludność parafii cześnikowskiej zgotowała wielką owację wręczając mu kwiaty i wprowadzając go uroczyście z procesją do cerkwi, która w czasie jego nieobecności była zamknięta. (r.)"

Цю замітку **„Ґазети Польскої"** передрукував тоді велитенськими буквами **„І. К. Ц."**, **„Вечур Варшавскі"**, львівська польська і навіть наша преса. П. ред. „Гоньца", коли захоче ласкаво пофатиґуватися, знайде її також на сторінках свого неспокійного щоденника. Тільки якже тепер виглядатиме він супроти о. Лящука, супроти своїх читачів і самого себе?

Для більшої поінформованости пп. редакторів з **„Гоньца"** додамо про о. Лящука з Чесник ще більше інформацій. Не знаємо, чи згаданий священник має брата у Львові. Можливо, що був він в українській армії. Але нам відомо, що як **православний священник на Холмщині о. Лящук був завжди** (гляди замітка „Ґаз. Польскої) **смирним і послушним польським чинникам, співвидавцем „Календажа Православнеґо", а тепер втішається довірям деяких томашівських кол** і має бути деканом Томашівщини на місце **о. Борецького.**

Сумніваємось, чи буде цьому отцеві приємно довідатись тепер з **„Гоньца"**, що місяць тому його хвалив, що він є... український аґітатор. І як виглядатиме його опікун п. томашівський адміністратор?!!

*

Щоб баламуцтво ріжних „І. К. Ц." та „Гоньців" не ширилося, Ваш кореспондент постарається опрацювати внедовзі **повну листу національної приналежности** холмського духовенства, позбавленого парохій.

Сьогодні на підставі особистого знання того терену і духовенства категорично можемо ствердити, що на Холмщині перебуває всього пятьох чи шістьох православних духовників-**галичан**, з походження, з яких найзамітніші й загально відомі:

1) **о. прот. Микола Лящук,** парох Чесник, етатовий, москвофіл, „поржондни русін", родом з Гаїв коло Бродів.

2) **о. прот. Спиридон Лазука,** етатовий парох с. Сідлиська к. Замостя, здається, родом лемко, викладав релігію по польськи (як і всі), був капеляном у Замості.

3) о. **Шеремета,** етатовий парох с. Берестя, москвофіл, один з найльояльніших парохів Грубешівщини.

Православне духовенство галицького походження було на тих теренах завжди ультральояльне і ворогувало явно з духовниками місцевого, холмського походження, чи волинака-

З польських справ.

ЗІЗД ПОЛЬСЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА ЗАЯВИВСЯ ЗА ДЕМОКРАТІЄЮ.

В суботу 27-го і неділю 28-го серпня ц. р. відбувався у Варшаві зізд „Звйонзку Научицельства Польскего". Польська преса підкреслює, що цілий зізд стояв під знаком політики, а свідчать про те не тільки теплі статті, якими привитала зізд ліва преса, але й промови, що їх виголошено підчас інавґураційного засідання.

Наради зізду відкрив довшою промовою голова „Звйонзку Научицельства Польскего" Новіцький, який твердив, що „Звйонзек" здобув собі „капітал довіря" в робітничих організаціях, що належать до Центральної Комісії Порозуміння чи до клясових професійних союзів чи вкінці до З. З. З. (Звйонзек Звйонзкуф Заводових). „Цей капітал довіря — казав п. Новіцький — необхідний не для нас, не для наших професійних цілей, але для Польщі, для держави, для польської демократії, і цим самим для майбутности нашого народу, якому з цілого серця служимо". Політичне значіння цих слів залишається, очевидна річ, поза всякими сумнівами. І це підкреслило спеціяльно між іншим „Слово Народове" у своїй замітці про зізд ЗНП: „Всупереч заходам, які обовязують професійну організацію, на зізді говорять про політику".

Політичні моменти вичувалося і в привитальних промовах. П. Здановський іменем клясових професійних союзів заявив учительству братерство робітників, п. Гацький іменем Унії Робітничих Союзів заявив, що зближення між членами Унії та З. Н. П. не є тайне, як про це написала частина преси, але офіційне у змаганні до демократичної Польщі.

Як видно з цього, то фронтодемократичні настрої польського вчительства на зізді З. Н. П. позначилися зовсім виразно.

На цьому зізді зазначилося теж виразно відношення З. Н. П. до уряду і навпаки. На зізді не явився представник міністерства освіти, а головний виконавчий комітет З. Н. П. вислав привіти тільки до президента держави, маршала Сьміґлого-Ридза і п. Олександри Пілсудської. Права польська преса пояснює це тим, що „З. Н. П. далі бє чолом перед ліберально-масонськими гаслами і дуже відбігає у своїх поглядах на виховання від проурядового Озону".

ГОСТРА ОПОЗИЦІЙНА РЕЗОЛЮЦІЯ „СТРОННІЦТВА ЛЮДОВОГО".

Головний виконавчий Комітет „Стронніцтва Людового", що відбув у минулу суботу свої наради під проводом М. Ратая, ухвалив таку резолюцію:

„Головний виконавчий комітет після докладної і совісної аналізи відносин прийшов до переконання, що **внутрішнє положення в**

краю, а особливо положення на селі, у найвищому ступні напружене. Постійне легковаження урядовим табором мінімальних селянських політичних постулятів, підтримуваних не тільки резолюціями, але й жертвами селянської крови, при одночасному погіршенні господарських умовин у хліборобстві, витворює стан, в якому перепровідні кола „Стронніцтва Людового" перестають мати і моральне право вимагати від селянських мас дальшої терпеливости і змогу втримувати їх у рямках ухвалювання резолюцій.

„Моральна відповідальність за неминучі консеквенції цього стану мусить впасти на ті чинники урядового табору, що заняті внутрішніми розіграми, не бачать того, що діється в краю, особливо на селі, і засліплені охотою втриматися при владі, легковажать собі чесні алярми й перестороги, добачуючи у них тактичне залякування, що ним послуговується опозиція.

„Головний Виконавчий Комітет супроти поваги положення уважав за вказане скликати Головну Раду Стронніцтва Людового".

В суботу влада сконфіскувала цю резолюцію так що вона не могла появитися в недільній пресі. Але в неділю конфіскату скасували.

Велику сензацію в політичних колах викликало те речення резолюції, в якому говориться про „ті чинники урядового табору", на які має впасти відповідальність за теперішнє внутрішнє положення Польщі. Появилися здогади, кого Головний Виконавчий Комітет С. Л. мав на думці. Один правий щоденник допускає, що той уступ резолюції:

„Без сумніву спрямований передовсім проти т. зв. групи полковників. Бо люди з тієї групи передовсім виступали тоді, коли були на високих становищах, проти Стр. Людового, з тих кол ішли атаки і спроби розбивання Стр. Людового. Ці кола з полк. Славеком у проводі будять у людових колах найбільшу відразу, як репрезентанти напряму тримати „за лице" громадянство".

Цей самий часопис каже, що той уступ може відноситися теж до направацьких кол, які, правда, ніколи не патронували репресіям спрямованим проти Стр. Людового, але підтримуючи субсидіовані хліборобські організації шкодили Стр. Людовому на селі та збільшували загнення положення на сільському відтинку.

Головний Виконавчий Комітет Стр. Людового не сказав ні слова про своє відношення до самоврядних виборів ані про те, чи візьме в них участь. Про цю справу забере слово мабуть Головна Рада партії, що має незабаром зібратися. На всякий випадок Стронніцтво Людове ставить самоврядні вибори в політичну площину, а не тільки змагає добути в самоуправі якусь кількість місць для людей звязаних з партією.

Наведена резолюція Головного Виконавчого Комітету Стр. Людового свідчить про те, що балачки діячів Строніцтва з діячами урядового табору до нічого не довели. Імовірно не дійшло до порозуміння у найважнішій для людовців справі, а саме у справі політичних еміґрантів, яка з уваги на Вітоса є для людовців свого роду справою чести.

„Антипаньствове вистомпене"... і крапка.

Маємо знову резолюцію „Ради Звйонзкуф Неподлеґлосьцьових". Цим разом у звязку з відомим пастирським листом митрополита Шептицького. Отже „Рада Звйонзкуф Неподлеґлосьцьових" ухвалила таку резолюцію:

1. Висловити найвище признання і вдячність урядові Річипосполитої за те, що повів плянову й послідовну акцію з метою вирівняти історичну несправедливість і затерти сліди насилля з часів неволі усуваючи зайві й накинені домівки культу, що його у свому часі насильно завели серед людности корінно польської території.

2. „Рада Звйонзкуф Неподлеґлосьцьових" у Львові стверджує, що акція, яку влада започаткувала в цій ділянці, едино правильна і треба її без уваги на тенденційне насвітлювання тієї справи ріжними елементами, консеквентнє перевести аж до її цілковитої ліквідації.

3. Виступ у цій справі митрополита Шептицького мериторично нічим невиправданий, Рада кваліфікує як „вистомпене виразьне антипаньствове".

Резолюцію підписали: Звйонзек Леґіоністуф, Звйонзек Пеовякуф, Звйонзек Обрўньцуф Львова, Звйонзек Сибіракуф, Стоважишене Ветерануф Армії Польскей ве Франції, Звйонзек Вензьнюф Ідеових, Окренґове Коло Гарцежи з часуф вальк о неподлеґлосьць, Звйонзек Повстаньцуф Сьльонскіх, Зажеве — Скупене львовске.

Певно, це найлекша справа: не входити в суть справи і кваліфікувати кожний виступ чи кожний політичний крок українських діячів, як „антипаньствове вистомпене". Такі резолюції, як ось ті наведені і подібні, для нас без значіння. Гірше, коли на справу дивляться таксамо рішальні чинники.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Пятниця, 31 (19) серпня 1888.

АНГЛІЙСЬКО-ІТАЛІЙСЬКА УМОВА.

„Журналь де Дебат" повідомляє, що Англія й Італія заключили угоду, згідно з якою Італія зобовязалася доставити Англії 60.000 війська на евентуальну оборону Малої Азії, а Англія ґарантує оборону італійського побережжа проти Франції.

ПОВНА ЗГОДА.

„У звязку з ріжнородними коментарями та висновками, що їх роблять з приводу зїзду монархів та міністрів, каже „Норддойтше Альґемайне Цайтунґ", що останні балачки державних мужів виявили повну згоду миролюбних держав. Цю згоду потвердить мабуть орган кн. Бісмарка також після стрічі гр. Кальнокого з кн. Бісмарком".

СТРАТЕҐІЧНА ЗАЛІЗНИЦЯ.

Рим, 31. серпня. Італійський уряд наказав якнайскоріше будувати стратеґічну залізницю з Парми до Специї.

Закрили українську ґімназію у Кремянці.

Першим проявом діяльности нового шкільного куратора Мацішевського було закриття української ґімназії в Кремянці, яка в цьому році мала святкувати 20-ліття свого істнування. Дня 12-го липня, підчас ферій, прийшло повідомлення кураторії, що з днем 3-го серпня закриває ґімназію. Офіційна причина закриття — невідповідний будинок, який — до речі сказати — спеціяльно вибудували для ґімназії 8 років тому. Ця вістка всіх болюче вразила, бо 120 учнів залишається без науки, а вчительський персонал тратить варстат праці. І це саме в той час, коли всі кричать, що школи не можуть умістити всіх, що бажають вчитися. Щоб запобігти лихові, делеґації від ґімназії і українських громадських організацій вживають всіх можливих заходів у кураторії, воєвідстві і міністерствах, складаючи меморіяли і відклики. Невже можна допустити, щоб ґімназія в Кремянці, проістнувавши 20 важких років і ставши на ноги, тепер пропала?

В неділю 21-го серпня в українській чеснохрестній церкві Кремянця відбувся на інтенцію учнів української ґімназії молебень до Пресв. Богородиці про збереження ґімназії і про її дальше істнування. Панотець Васькевич сказав зворушливе слово, що зробило на присутних помітне враження. Церква була переповнена учнями і молоддю.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 25.

КЕЙЛЕНК ВІЛЛІ.

Швестка.

I.

Був він собі звичайний Карел Швестка. Шевцював під Прагою. Ні високий, ні низький; мав півтора вуха, і вони в нього дуже стирчали на боки. Та й очі були не зовсім гарні — дрібний мак, а над вузеньким чолом чуприна „їжаком" такого кольору, як шапран, трохи темніша. А взагалі коли він мовчки дивився, то був подібний до ропухи.

Закінчити повну вселюдну школу він і так не спромігся, але знав, що Париж у Франції, а Мароко може в Африці. Також догадувався, що температуру міряється тепломіром, а не барометром, і твердо знав про Росію, що „Руско є могутне, вельке", а росіяни мруть переважно від того, що переїдаються.

Шевцював Швестка без захоплення, зате футболові віддава усе, що міг. Власне там йому відірвали пів вуха, коли він вів наступ, як центральний напасник, а брутальні противники збились з ним перед ворітьми в купу рук і ніг. Вже було по вусі, коли суддя настирливо пищав — почекати. Швестка не любив про це згадувати, бо коли він з половинкою вуха вперше показався Маженці, то вона його висміяла і на цьому її любов скінчилася. Може вона лише скористала з того вуха, але в кожному разі від серця Швестки також половинка відорвалася. Правда за тиждень він уже своє серце вигоїв, але про вухо таки не любив ніколи розмовляти.

Потім прийшла війна.

Швестці тепер дуже придалися вправи в біганні на футболевому полі. Опинившись на фронті, він із швидкістю заяця перебіг до „братів русув". „Брати" його, як і інших прийняли зневажливо, курили його цигарки, клепали по плечах і питали, чи Франц-Йосиф ще ходить до дівчат. Та якби таке питання міг зрозуміти Швестка! Якби воно йому припало до душі і скільки би він міг анекдот і всякої всячини розповісти про цісаря-пана, з яким смаком та подробицями! Але Швестка лише дурновато посміхався та крутився на всі сторони, угинаючись від занадто щирих долонь своїх „братів-славян".

Потім Швестка, як і інші военнополонені, переїздив з міста до міста. Був і в Києві, і в Полтаві, був і в Харкові звідти його аж до Калуґи перекинули. І ніякої України він не побачив і про неї не чув. Все для нього було одно „огромне Руско" — до нічого іншого він не доглупався, бо таки нічого іншого й не шукав. Він тільки зразу зорієнтувався, що заробити тут надзвичайно легко, і що за кожну працю можна сміливо братися. Саме тому він радісно зголосився, як фаховець — на вчителя ґімнастики, коли дочув, що саме такого шукають для ґімназії.

Так пройшло три роки. Три роки прекрасного життя. Раптом чеські леґіони... Масарик... І то де? На Україні. І де саме? У Києві. Україна чи не Україна, а Швестка до Києва дістався. І потім довгий-предовгий марш леґіонів через Урал, через Сибір до Владивостока; океанами-морями пароплавами додому-додому. Бо таки дома найліпше. Де є таке пиво, як пільзненське? Де такі „віржінка" довгі, тонкі та сухі, що як викуриш одно, то й очі рогом лізуть на чоло. Додому-додому! Де є такі запашні оломуцькі „сиречки", що їх у дамському товаристві аж ніяково їсти? Де є такі „кнедліки", де такі дівчата, що на їхніх ніжках вільно міг би стояти фортепіян? Додому-додому! На звільнену батьківщину їхав Швестка.

Приїхав. Знов у Празі. Прапори, квіти, привіти, промови, слава... Знайшлися старі товариші. Гроші в кишенях бряжчать, якісь ще й від держави прийшли; є з ким і з чим оглядати Прагу, чи що в ній змінилося.

Ось Флек, наприклад. Чи його густе чорне пиво зберегло ще свій смак? Зберегло. І кімнати такі самі чорні, старовинні, розмальовані, і столи ті самі дубові, чорні та тяжкі.

Але Швестка переходить на чолі цілого товариства до найдальшої кімнати — вже не той, що був колись. Це вже не швець. Де-де! Це національний герой, до якого ввесь народ до сьомого поколіня мусить постійно відчувати глибоке зобовязання. Швестка — це пан з золотої доби, і чи йому тепер випадало братися до латання якихось дурних черевиків, що їх може носить звичайний собі Недобежал чи Поспішіл, який дальше Праги й носа свого не висовував! О, ні! Ніколи! А найголовніше, що професорові ґімназії, який з першоґільдейними купцями неодну нічку прогуляв, забавляючи їх своєю кумедною розмовою по русскому, таки не личило навіть згадувати про шевство.

Швестка допивав шістнацяту гальбу, і в оповіданні ледви-ледви переліз через Урал, коли раптом сильно почув у собі широку московську душу — щось розбити, заверещати несвоїм голосом, залаятись. Все це він виконав. Саме тоді до Швестки підійшов хлопчина з соленими рогаликами і слухав його, роззявивши рота, як галченя. Швестка пильно якийсь мент в нього вдивлявся а потім схопившись, крикнув з усієї сили: „Стой, суккин син! Застрелю гадину!" Хлопчина аж присів, позеленівши. Але Швестка ще цим не задовольнився. Він схопив гальбу, і дзеркало посипалося на підлогу блискучими цятками.

Одначе Швестка зараз зрозумів, що його земляки не варті й мізинця одного русса. Вони зовсім не зрозуміли, що це його душа захотіла побавитися, що їй в тілі тісно, душно, і що він чеський леґіонер з Руска, зрештою може собі дозволити трісонути в стіну гальбою, чи не може трісонути в стіну гальбою, га? Його просто відпровадили на вулицю, а поліцай уже подбав, щоб душевний спокій Швестки ніхто не нарушив тієї ночі.

(Далі буде).

35

Правнича сторінка.

Ліквідація православних церков у світлі присуду

ОКРУЖНОГО СУДУ В ЗАМОСТЮ.

Варшавський „Час" з 30. ц. м. (ч. 237) передруковує за „Дзєннік-ом Людов-им" присуд окружного суду в Замостю у справі відомого і голосного процесу проти 31 православних селян з Хмілька за непослух владі, участь в нелегальних богослуженнях і т. п. Мотиви цього присуду такі вимовні, що подаємо буквальний переклад. Ці мотиви є найкращою відповідю на нечувану нагінку „І. К. Ц.", „Дзєнніка Польск-ого", „Слова Народов-ого" та іншої польської преси на Митрополита Шептицького за Його Пастирський Лист. Вкінці мотиви цього присуду є теж найкращою відповідю на намагане оправдання акції уряду у справі ліквідації православних церков на Холмщині і Підляшші. Мотиви присуду Окружного Суду у Замостю так висвітлюють акцію адміністраційної влади:

„Прокуратура Окружного Суду в Замостю обвинуватила Петра Мартиша і 30 товаришів за те, що 24. і 22. квітня 1938 р., а надто 3. і 15. травня 1938 р. у селі Хмільку взяли участь у зборах з метою усунути печатки, що їх прибив Ян Матисяк війт волости Лукова на дверях вибудованого без дозволу православного дому молитви і Андрея Климчака та Юрія Тіяру за те, що дня 25. квітня 1938 р зневажили словно війта Матисяка і поліцая, а Олена Венгжин допустилася чинної зневаги поліцая Венгерського вдаривши його в лице.

Свідок Матисяк і поліція устійнили щодо першого уступу акту обвинувачення, що пілс. Михайло Попович дістав дозвіл на будову мешкального дому, що його в середині уладжено на дім молитви. Тому то тричі в днях 31. березня, 2. і 6. квітня опечатав цей дім забиваючи вхід дошками. Коли 24. квітня 1938 р. довідався, що печатки знято і відбито дошки зажадав поліційної асисти та пішов до того дому і ствердив, що в ньому відправляється богослуження. По замкненні й опечатанні дверей почала збиратися юрба, що почала натискати на війта та поліцаїв і отворено двері та знято печатки. Подібні події повторилися і в чергових днях 25. квітня, 3. і 15. травня 1938 р.

Суд ставить питання: **Чи діяння війта Матисяка і службовиків поліції були правні? На це суд дає негативну відповідь, бо:**

По думці ст. 380 будівельного закону з 16. II. устійненого розпорядком президента з 3. грудня лютого 1928 р (Д. З. поз. 202), у якого тексті 1930 р. (Д. З. поз. 663) і з 14. липня 1936 р. (Д. З. поз. 405) — у випадку збудування будинку без вимаганого дозволу чи пак незгідного з дозволом — поліційно - будівельна влада, в даному випадку війт повинен візвати власника, щоб доконав змін і перерібки в означенім речинці, а щойно на випадок не виконання змін в означеному речинці влада уповажнена виконати направи і розібрати уладження в цілости або частинно коштом власника. Надто від рішень влади, що їх видають управи сільських волостей по думці ст. 391 згаданого закону, прислугує заінтересованій стороні відклик до повітового виділу. Війт Матисяк признав, що не взивав пілс. Поповича, щоб перевів зміни і довів будинок до стану згідного з пляном, але будинок опечатав і забив дошками і **навіть безправно підчас побуту Поповича в арешті розібрав, що допускальне по думці ст. 380 будівельного закону тільки у випадку, коли стан будинку загрожує безпеці. Спираючись на повищих постановах слід признати, що діяння війта Матисяка з поліцією, щодо будинку Поповича не спиралися на правних постановах отже були безправні, а в слід за тим і спротив збіговища, щоб не допустити до виконання тих чинностей є некаральний. Якщо діяння війта Матисяка мали на меті внеможливити мешканцям православного віроісповідання відправляти чи вислухувати богослуження — то і під тим оглядом були безправні, бо суперечні зі ст. 113 конституції з 1921 р., що її втримала конституція з 1935 р.** (Д. З. поз. 227), **що гарантує кожному свободу публичної навіть збірної відправи богослужень.**

У ст. 113 конституції з 1921 р. говориться про управильнення відношення держави до віроісповідань признаних законом. У цім предметі не видано ніякого закону, що управильнював би це відношення. Тимчасово управильнює це відношення розпорядок, оголошений в Моніторі з 16. лютого.

Одначе суд уважає, що розпорядок з постановою, що філії православних церков можна творити тільки за згодою міністра віроісповідань, в нічому не може вязати, а тимбільше відхиляти права, що випливають з постанови покликаної ст. 113-ої конституції.

—o—

Зміна закону про полекші для нових домів.

Закон з 9. квітня ц. р. про інвестиційні полекші (Д. З. Ч. 26 поз. 224) вводить м. і. ось-такі зміни в полекшах для мешканевого будівництва:

Нові будови і добудовані части (добудови) закон звільняє на 10 **(десять)** років (у Гдині до 15) від дня хочаб тільки частинного їх ужиткування 1) від податку від нерухомостей (або будинкового) враз з додатком для самоврядних союзів, 2) від всяких публичних данин, для яких підставою виміру є податок від нерухомостей (або будинковий) **крім дорогових оплат і чинитьб** (Д. З. з 1921 р. ч. 6 поз. 32 — закон про будову і вдержання публичних доріг з дня 10. 12. 1920 ст. 19 і 23 та закон з 26. 3. 1935 про чинитьби в натурі на деякі публичні цілі — ст. 6 Д. З. Ч. 27 поз. 204) — **якщо будова або добудова буде викінчена до кінця 1942 р.**

Новопоставлені будови і добудовані частини що містять в собі мешкальні льокалі **не більші ніж три кімнати** будуть звільнені від згаданого податку **на час 15 років, але тільки у відношенні до приходів з мешкальних льокалів** (у Гдині до 25 років).

3) **Всі льокалі в ново- або добудованих домах вільні від податку від льокалів на 10 років, а льокалі не більші ніж трикімнатні на 15 років** від дня хочби тільки частинного ужиткования тих будівель.

Фізичні особи, які до кінця 1942 р. вибудують мешкальні доми або ґаражі, **мають право відтягнути кошти будови, за винятком позичок** державного будівельного фонду, **від доходу**, що **підлягає доходовому податкові** (від загальних доходів і платень), **але не більше як 15.000 зол. за перший мешкальний льокаль і 5.000 зол. за кожне чергове помешкання** (для Варшави ці квоти підвищені на зол. 20.000 і 7.000). Кошти будови ґаражу відтягається **в цілости.**

Правні особи мають право відтягнути кошти будови в такому самому розмірі, але під умовиною, що новозбудовані доми будуть містити в собі виключно одно- і двокімнатні помешкання.

Для центральної промислової округи і міста Гдині дозволяє закон відтягати і фізичним і правним особам згадані кошти без огляду на їх висоту і без огляду на те, з кількох кімнат будуть складатися помешкання в нових домах.

Власники домів (фізичні і правні особи), які до кінця 1942 р. переведуть у вибудованих **давніше домах каналізацію і водопроводи**, мають право відтягнути від податкового доходу кошти видатковані на цю ціль з виключенням позичок, уділених державним будівельним фондом.

Вище наведені відтягання — якщо йде про дохід — що підлягають оподаткуванню згідно з І. розділом закону про доходовий податок — доконується з доходів операційного року, в якому видатковано кошти зужиті на будову або на інвестиції (каналізація, водопроводи). Якщо ця сума перестигає дохід в операційнім році — надвишка буде відтягнена з доходу наступних 4 років. Якщо йде про винагороди, що підлягають оподаткуванню згідно з розділом II. закону про доходовий податок (себто про платні) — потручення доконується від платень (винагород), одержаних в році, в якім видатковано повищі суми. Якщо ці суми перевищають згадані винагороди (платні) — тоді надвишка буде відтягнена від винагород, одержаних продовж наступних 4 літ.

Право відтягнення служить вище згаданим особам також тоді, коли вибудовані ними доми перейдуть на власність третіх осіб.

Члени мешканевих кооператив користуються тими самими правами з тою ріжницею, що від податкового доходу вільно їм відтягнути титулом коштів будови кожного мешкального льокалю найвище 5.000 зол. (у Варшаві зол. 7.000).

Право потручення сум зужитих на будову служить теж особам, що побирають винагороди, що підлягають спеціяльному податкові від винагород з публичних фондів, при чому стосується дотичні постанови зі змінами, поданими подрібно в законі. Полекша в спеціяльнім податку від винагород служить особам, що будову мешкальних домів або ґаражі укінчать по дні оголошення закону про інвестиційні полекші (15 квітня 1938) без огляду на речинець розпочаття будови.

Доходи, що приносять новопоставлені мешкальні доми в міських громадах та які складаються виключно з льокалів не більших від двокімнатних, **є вільні від доходового податку до кінця десятого податкового року від хвилини скінчення будови, якщо будова тих домів буде викінчена до кінця 1942 р.**

Добудови, внаслідок яких повстають нові мешкальні льокалі уважається щодо застосування полекш в доходовім податку на рівні з будовою нових домів.

За однокімнатний льокаль (в розумінні закону) вважається льокалі зложені з кухні, що є **заразом мешкальною кімнатою і евентуально з приналежних помішень як передпокій, лазничка і т. п. За двокімнатний льокаль вважається** льокалі, зложені з одної кімнати і кухні крім приналежних помішень. Дальше звільняє закон від ріжнородних стемплевих судових оплат.

Полекші, про які вище мова, належаться на основі самого закону. В який спосіб скарбова влада буде признавати ці полекші — окреслить ближче виконний розпорядок міністра скарбу.

На випадок спору, особа, яка домагається цих полекш, має це відповідно доказати.

Суму, яка припадає до відтягнення від податкового доходу (при вимірі доходового податку), платник потручує в зізнанні про дохід за відповідний операційний рік.

До зізнання слід долучити віродостойний виказ понесених на будову коштів.

Від доходового податку від платень (розділ II.) і від спеціяльного податку будуть скарбові уряди признавати полекші щойно на подання внесені заінтересованими платниками.

Речинець вношення прохань і спосіб признавання полекш подадуть у виконнім розпорядку.

Власники домів, які **перебудують мешкальні льокалі одно- або двокімнатні на трикімнатне або більші помешкання, тратять у відношенні до перебудованих мешкань право до полекш** передбачених для помешкань не більших від трикімнатних. Те саме стосується на випадок усунення кухні з мешкальних льокалів не більших ніж двокімнатних.

Згадана утрата права до полекш наступає з першим днем місяця наступного по дні, в якім хочби один льокаль побільшений віддано до ужитку або в якім усунено кухню.

Новий закон, якщо йде про постанови у справі згаданих полекш, входить в життя з днем **1. січня 1939.** З тим днем тратить обовязуючу силу давний закон про полекші для нових домів з дня 24. березня 1933 р. (Д. З. Ч. 22 поз. 173).

В порівнанні до давного закону, новий закон є менше корисний для власників нових домів, бо **скорочує** засадничо час звільнення від податків з **15 на 10 років.**

Як бачимо новий закон признає спеціяльні полекші для нових будинків на терені центральної промислової округи, міста Гдині і для власників т. зв. малих помешкань.

Д-р Іван Гришай.

—o—

ЗАМКНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ЛИСТИ ПЕРЕД НАЙВИЩИМ АДМІНІСТРАЦІЙНИМ ТРИБУНАЛОМ.

На тлі розпорядку міністра справедливости з 12. червня ц. р. про замкнення листи аплікантів і адвокатів на 7 років дійде до процесу перед Найвищим Адміністраційним Трибуналом. 30 адвокатських аплікантів з Кракова внесло скаргу до Найвищого Адміністраційного Трибуналу проти замкнення лист.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Сторінка без політики.

Ювилей королеви Вільгельміни.

Саме тепер відбувається в цілій Голяндії інтенсивна підготова до відсвяткування сорокових роковин володіння королеви Вільгельміни. Її коронація відбулася 31. серпня 1898 р. Вона мала всього 10 літ і 3 місяці, коли 23. листопада 1890 р. помер у 73 році життя її батько, король Вільгельм III. До часу її повноліття регенткою була мати, королева Емма.

Ювилейні церемонії почнуться 31. серпня великою військовою парадою в Газі та закінчаться щойно 7. вересня. Цього дня випустять у повітря 50.000 голубів, як символ цього, що панування королеви Вільгельміни проминуло в мирі. Голяндія не зазнала воєнного лихоліття навіть і тоді, коли в 1914—1918 р. біля її кордонів воювали міліонові армії.

Голяндці залюбки називають свій державний устрій: „Наша коронована республика". Також і полки що збунтувалися в листопаді 1918 р. небавом після перемиря домагалися: „Не рухайте королеви"!

Голяндські часописи наводять один з епізодів тих заворушень. Збунтовані частини підійшли до королівської палати в Газі. Королева вийшла до них, тримаючи за руку 9-літню тоді княжну Юліяну із князем мужом. Обоє були на вигляд, здавалося, зовсім спокійні. Королева запитала вояків, чого вони хотять.

Замісць відповіди, вояки з окликами „ура!" запряглися до королівської карити і провели корелеву, її мужа та дочку вулицями Гаґи.

—o—

В Абисинії нема жінок.

Европейці, які мешкають в Абисинії, нарікають на недостачу білих жінок, особливо в Аддіс Абебі. На основі останньої статистики на двох білих мужчин припадає одна жінка.

Аддіс Абебу замешкує 16.950 білих мешканців, а в цьому тільки 5.692 жінок.

Як бачимо, у столиці Етіопії білі жінки творять всього третину числа усіх білих. Цікаве, що з цього числа аж 916 жінок не походить з Італії. Вони належать до 26 ріжних націй. З мужчин 1.449 не є італійського походження, отже на 3-ох італійців припадає 2 жінки — неіталійки.

Італійці потішають себе, що наплив білого населення до Аддіс Абеби триває всього від двох років і напевно це відношення скількости жінок до скількости мужчин зміниться та згодом вирівняється. Усеж із цього мала потіха тим мужчинам, яким доводиться жити без білих жінок у важких умовинах Етіопії.

Цією справою цікавляться тепер італійські часописи, стверджуючи, що етіопська земля майже зовсім не знає білої жінки. Один із публіцистів заявив, що це бодай чи не найважніше питання в Абисинії, яке слід чимшвидше розвязати з уваги на 200 тисяч молодих італійців, які там мешкають.

Щоби бодай в малому ступні притупити гостроту цього питання, видали зарядження, яке дозволяє жінкам та нареченим відвідувати якнайчастіше мужчин, що мешкають в Етіопії.

Чи вільно на верблюді їздити по Парижі.

Дирекція париської поліції мала недавно нелегке питання до розвязки. Це питання мало одночасно засадниче значіння.

Власник одного париського ресторану купив собі верблюда і їздив на ньому по вулицях міста, щоб зареклямувати таким чином свій ресторан.

Поява верблюда на париських вулицях викликала зовсім зрозумілу сензацію. Очевидно, що власник ресторану лиш цього хотів, щоб люди звернули на нього увагу.

Та верблюд рішуче не хотів придержуватися темпа змеханізованого руху париської вулиці і спинював той рух. За верблюдом ходили не лиш групи малих цікавих парижан, але і старші приглядалися цьому небуденному, як на метрополію світа, вуличному гостеві.

Париська поліція, яка не виказувала рішуче зрозуміння для дотепу власника ресторану, заборонила йому вуличні прогульки на верблюді. Одначе реставратор не думає так легко уступити. Він зробив відклик до префектури, мотивуючи його в той спосіб, що верблюд є таким самим засобом комунікації, як автобус, авто, чи кінь і що нема ніякої заборони, яка не дозволяла би їздити по вулицях на верблюді. Париська префектура не дала ще досі свого рішення в цій справі, не знаючи, який застосувати припис, чи закон.

—o—

Ідеальна сестра ідеального хлопця.

Ми вже подавали вістку про відкриття ідеально здорового хлопця, якого навіть спеціяльно оглядали в льондонській лічниці. Виявилося, що той хлопчина має неменше ідеальну тринацятилітню сестру Пікеі.

Рідня відноситься до Пікеі доволі скептично тому, що вона вчиться в льондонськім середньошкільним пансіоні, в якому кормлять мясом та мясною юшкою. Тому теж дівчинка важить 4 фунти більше, ніж це вимагається від її росту.

Одначе, як вона лиш приїде до дому, батьки заставлять її до веґетеріянських страв і вона стратить дещо на вазі. Зате в інших випадках Пікеі перевищає свого брата. Він учиться доволі погано, його сестра ніколи не займає у школі нижчого, як третього місця між усіми ученицями. Її вибрали капітаном жіночої гаківкової дружини, є мистцем у ситківці і плаває найкраще зі своїх товаришок. Дома вона рубає дрова, лазить по деревах та помагає в господарстві.

Пікеі віразу не хорувала, ніколи не мерзла, не любить гарячої води й цілий рік спить лиш під одним простиралом. Як на свій ріст, то вона може почванитися небувалою фізичною силою.

Прикидався духом, щоб вистрашити льокаторів.

Мешканці одного дому в Тульоні звернулися до тамошньої поліції з проханням, щоб вона прослідила причину несамовитих явищ, що від довшого часу навіщували той дім.

Поліція обсадила дім і ствердила, що там справді діються якісь неймовірні історії. Вночі чути було якісь підозрілі шелести, кроки невидних осіб та безупинні стукоти до стіни. Якась таємнича сила перевертала меблі, двигала з місця найважчі шафи та скрині та невідомо яким чином засипала мешкання гралом дрібних каменів.

Поліція почала вести повільне, одначе дуже докладне слідство, яке дало ревеляційні висліди. А саме виявилося, що несамовитим і неспокійним духом був власник сусіднього дому. Він закрадався вночі на дах „дому духів" і при допомозі ріжних дотепно скомбінованих підойм, цілої системи дротів та мотузків викликував ріжні таємничі явища, що наганяли мешканцям такого панічного страху.

Все те робив він лиш тому, щоби при допомозі „духів" вистрашити мешканців та приневолити їх покинути той дім і згодом відкупити його за дешеві гроші.

Дотепний сусід, комбінатор та дух в одній особі пішов до вязниці на кілька місяців і при тім мусів ще звернути всі страти, що їх мешканці дому зазнали внаслідок його злочинної діяльности.

РОКОВИНИ СМЕРТИ ВАЛЕНТІНА.

23. ц. м. минуло 12 літ від смерти славного фільмового актора, вимріяного аманта „божища" жінок цілого світу Рудольфа Валентіно. У 12. роковини смерти могилу фільмового аманта в Голівуді відвідало більше як 1000 жінок у жалобі, здебільша підстаркуватих.

Ціла могила була дослівно покрита повеню квітів та вінків, доставлених з усіх кінців світу. Напр. один вінець прислали із Зальцбурґу, інший знову аж з Льондону від товариства приятелів памяти Валентіна.

Кажуть, що на могилу прийшла в товаристві свого шофера якась дама ціла в чорному. Вона кинулася майже без памяти на могилу й коли її намагалися піднести, вона почала кричати.

— Залишіть мене, залишіть мене!

Хвилину пізніше вона піднялася, поклала квіти на могилу й відійшла. Хто вона, на це питання ніхто не вміє відповісти, одначе цвинтарні сторожі запевнюють, що ця жінка в чорному приходить на могилу покійного фільмового красуня кожного року і завжди у глибокій жалобі.

—o—

МІЛІОН ФРАНКІВ У... ДУПЛІ.

Один студент, який проходжувався по ліску в околиці Венсен під Парижем, запримітив, як двох мужчин, що приїхали автом із Парижа, сховали у дуплі дерева якийсь клунок. Оба мужчини не запримітили при тому студента. Колиж вони віддалилися, студент підійшов заціковлений до дерева, вложив руку до дупла та вийняв з нього таємничий клунок. Із клунком пішов студент до найближчого комісаріяту. Коли там відчинили таємничий клунок, переконалися, що містить він цінні папери вартости поверх міліона франків.

Як виявилося, ці папери вкрали злодії у віллі одного фабриканта підчас його неприсутности і побоюючися, щоб їх не приловили з паперами, скрили клунок у лісі, сподіючися, що там він буде безпечний.

—o—

СОБАЧЕ НЕЩАСТЯ.

За останніх два роки в деяких околицях Австралії дикі, бездомні собаки розмножилися до тієї міри, що для баранів та овець стали вони небезпечніші, ніж вовки. Тому теж уряд платить 7 шилінґів та 6 пенсів за кожну шкіру вбитої собаки.

Туземці взялися так пильно за винищування собак, що лиш в одній окрузі доставили більше собачих шкір, ніж є там овець і баранів. Один ловець собак заробив за 11 місяців 711 фунтів стерлінґів (128.000 франків, поверх 30.000 зол.) інший зновуж заробив 667 фунтів за 9 місяців.

Цей дивний успіх у винищуванні собак здивував владу й вона почала прослідкувати справу. Виявилося, що туземці просто завели спеціяльні фарми для диких собак і там убивали їх відповідними скількостями та у відповідних перервах часу.

ПЛОЩА ПАРУБКІВ.

Віндсорські парубки повели справжню війну за кусень міської площі, що її віддав був на вічне користування парубкам Віндсору король Едвард I.

Цілі століття вправляли парубки Віндсору на тій площі ріжні спорти і коли за Генриха VIII. місто хотіло площу продати, король не дав на це своєї згоди. За володіння королеви Вікторії міська самоуправа кілька разів ставила довкола тієї площі паркан, одначе віндсорські парубки приходили вночі й валили його.

Тепер управа міста хоче побудувати на тій площі автомобільну стацію. Одначе парубки Віндсору знову зворохобилися проти нарушення їх привілеїв і доказують, що площу подарував король на вічні часи і ніхто не може її відібрати.

В АМЕРИКАНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ НЕ ВІЛЬНО ФІЛЬМУВАТИ.

Одна з найбільших фільмових фірм у Голівуді хотіла накрутити кілька сцен із життя парляменту у Вашингтоні, щоб відтак ці сцени вклеїти до приготованої вже фільми.

На приказ президента Рузвельта фірмі не дозволили на виконування знимок у парляменті.

І вже 1.300 арабів згинуло в Палестині.

Єгипетська преса пише, що в останніх 3-ох тижнях від кінця липня до половини серпня ц. р. було 678 арабів убитих і ранених, по боці англійців — 109, в тому 23-ох старшин ранених і 12 вбитих. Араби ховають своїх убитих потайки на чужих цвинтарях і навіть в чужих могилах. **Союз арабських жінок, що займається евіденцією убитих, обраховує, що в конспіративний спосіб поховали дотепер 1.300 боєвиків.**

На основі інформацій подають, що в рядах арабських повстанців борються, крім арабів Палестини і Трансйорданії добровольці Іраку, Сирії, Савлійської Арабії, Єгипту, Геджасу і Курдистану.

Ганкав перед упадком.

Офіційний японський комунікат стверджує, що наступ японської армії на Ганкав розвивається успішно. По дводенній битві японські війська заняли Фенлінту в полудневій провінції Шансі і Гуошан, східну частину гір Тапієг. Японська артилерія бомбардує Тункуан, стацію люнгайської залізниці. **Гуошан здобули японські війська по 19-годинній битві. Гуошан є ключевою позицією на гірському шляху, що веде через гори Тапієг на пограниччі провінції Ангвей і Гупег та лучить Ліван і Ганкав.**

Упадок Ганкав є лише справою часу — заявив японський міністр війни Ітагакі. Можливо, що марш. Чанкайшек перенесе головну кватиру до провінції Кванси або Квантуну, але і на це японці приготовані. Метою японської політики в Китаю створити тісну господарську співпрацю між Японією, Китаєм та Манджу-ко. Теперішня військова експедиція є етапом у процесі будови господарського бльоку Японія—Китай—Манджу-ко.

НОВИЙ АТЕНТАТ НА СТАЛІНА.

В суботу 27. ц. м. пополудні їхав Сталін у панцирному самоході до місцевости Горкі, 20 км від Москви. Нагло самохід зі Сталіном віхав на дерево. Катастрофа не викликала більших наслідків, бо самохід був дуже сильний. **Сталін зломив руку вище ліктя. Два вояки Г. П. У., що товаришили Сталінові, згинули.**

Шофера Сталіна, німецького комуніста Еріка Шульце, який виконує свою службу при совітському диктаторові вже від 10-ох років, арештували і замкнули у вязниці Г. П. У. Комісар Г. П. У. Єжов добачує у згаданому випадку саботаж шофера.

ІТАЛІЯ БУДУЄ З ПОСПІХОМ ТВЕРДИНІ НАД КОРДОНОМ ФРАНЦІЇ.

Париська преса широко обговорює справу виселення французів з Ісолі, де італійська влада забрала землю, що належала до французьких селян. Ця земля лежить над французько-італійським кордоном на території Італії. Дволітні переговори, щоб мирним шляхом поладнати цю справу, не дали успішного висліду й остаточно італійська влада рішилася виселити французьких селян. Французи покинули свої поля, забираючи під наглядом італійської влади свої рухомости.

На цих полях приступили італійські відділи інжинірів та саперів негайно до фортифікаційних праць.

—o—

ВАЖНІ НАРАДИ У ВАШИНГТОНІ І ЛЬОНДОНІ

През. Рузвельт покинув у понеділок 29. ц.м. вечором Гайд Парк і вернувся до Вашингтону. През. Рузвельт відбуде низку нарад з урядовцями державного департаменту у справі положення в Европі.

У вівторок 30. ц. м. в год. 11-ій передполуднем зійшлася на нараду на Давнінґ Стріт у Льондоні кабінетова рада, в якій бере участь 15 міністрів на загальне число 22-ох членів уряду.

—o—

РОЗМОВА ПРЕЗ. БЕНЕША З ГЕНЛЯЙНОМ.

Райтер повідомляє, що у вівторок 30. ц. м. през. Бенеш буде розмовляти з Генляйном. До розмови дійде завдяки льордові Рансіменові який розмовляв з през. Бенешом у понеділок 29. ц. м. у Празі. Стрічу през. Бенеша з Генляйном зберігають у великій тайні.

—o—

УЛЬТИМАТ АНГЛІЇ ДО ГЕНЛЯЙНА.

„Фелькішер Беобахтер" пише, що атмосфера в Льондоні напружена. Англія вишле свого роду ультимат до Генляйна, про який багато говорять у дипльоматичних колах. Англія мабуть за посередництвом льорда Рансімена зажадає рішуче від Генляйна згоди на опрацьований Рансіменом проект поділу Чехословаччини на кантони.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА НА ШЛЯХУ КОВЕЛЬ-ЛЮБЛИН.

У вівторок 30. ц. м. в год. 4.25 вранці на стації Конари на шляху Ковель-Люблин вискочила з рейок льокомотива поспішного поїзду, два вантажні вагони і поштовий. В катастрофі згинув помічник машиніста Ян Драбік і Станислав Гораєвський, 11 осіб легко ранених. Рух поїздів відбувався з пересіданням до год. 2-ої пополудні. В год. 5.35 приїхав ратунковий поїзд. У справі катастрофи ведуть слідство.

НОВИНКИ.

— **Затверджені владою КУРСИ КОСМЕТИЧНІ** Стефанії Гаврисевич під проводом лікаря та інж. хемії, Львів, Коперника 42. А., тел. 272-18. Початок викладів 10. вересня ц. р. Проспекти безплатно. Додаткові курси лічничого масажу тіла і руханки. 1675, —10

— **Календар „Дніпро" на 1939 р.** 30-го серпня ц. р. вийшов з друку й розісланий постійним відборцям 16-ий річник календаря-альманаха „Дніпро", видання Українського Т-ва Допомоги Емігрантам у Львові. У календарі взяли участь: Вас. Богацький, Л. Гаєвський (посмертн. спомин), Лідія Горбачева, Св. Гординський, Вол. Дорошенко, Федір Дудко, Гліб Лазаревський, Галина Лащенко, Юрій Липа, Ол. Лотоцький, Ю. Магалевський (посмертн. спомин), Андрій Петренко, Гнат Порохівський, Василь Сімович і Ст. Сірополко. Ціна календаря — 1.50 зол. Адреса для замовлень: Львів, Ринок 10, Т-во Допомоги Емігрантам. 1810 1—2

— **Вписи до Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові** з правами шкіл державних, на усі відділи і курси вичислені подрібно в афішах починаються дня 31. серпня ц. р. Початок науки 5. вересня. До впису належить принести останнє свідоцтво. Знижки в оплаті для незаможних і спосібних елевів, що впишуться у вересні. Секретаріят урядує і уділяє інформацій в будинку Муз. Т-ва вул. Шашкевича 5. тел. 237-15, в год. 10—12, і 15—18, від 8. вересня тільки в год. 15—19; у філіяльному відділі на Личакові вул. Крупярська 15, домівка „Р. Ш." ім. князя Льва в год. 16—18 (а не як раніш помилково подано 14—16). 1800 1—2

— **Що читає кожний українець-спортовець-симпатик спорту, кожного понеділка вранці? Читає „Змаг", бо він приносить вісти з життя українського спорту та вісти з цілого спортового світа.**

— **Хрести з нагоди 950-ліття хрещення Руси.** Волосна управа в Янівці, тернопільського повіту, розіслала до гр.-кат. парохів обіжник, в якому повідомляє, що на будову хрестів-памятників з нагоди 950-ліття хрещення Руси треба дозволу міністерства освіти й віроісповідань. Обіжник звертає увагу парохам, що як де вже такий хрест вибудували без міністерського дозволу, то треба його негайно усунути, бо інакше влада притягатиме до відповідальности тих, що не пристосуються до цього розпорядку.

— **Засуд православного священника.** Дня 5. ц. м. окружний суд у Рівному розглядав справу священника м. Корця о. Петра Тащівського за провину зі ст. 173 к. к. (за образу католицької релігії). Акт обвинувачення каже, що підсудний сказав до 11-літньої учениці вселюдної школи, доньки Возницького, що зі своєю родиною змінила релігію, такі слова: „Твій батько дурний і віра твоя дурна". Священник рішуче заявив у суді, що з нею взагалі не розмовляв, але йому не повірив суд. Зате суд повірив зізнанням малолітньої католички і засудив старого священника на 1 рік вязниці без припинення кари. Оборона зголосила апеляцію.

— **Ревізії й арештування в Перемишлі.** Минулого тижня поліція перевела ревізію у помешканні Бориса Вітошинського студента варшавського університету в Перемишлі. По переведеній ревізії Вітошинського поліція арештувала і кілька днів пізніше відставила до арешту окружного суду. Кілька днів перед арештуванням Вітошинського поліція арештувала в Бушковичах пов. Перемишль Володимира Павлишина абс. гімн. Причина арештування невідома.

— **Спорт-Вовна в Косові.** Цього місяця наше купецтво може похвалитися ще одною станицею, а саме виробнею светрів, скарпеток і рукавиць під фірмою „Спорт-Вовна" у Косові Гуцульському. Нова робітня виробляє всякі светри, рукавиці й скарпетки для спортовців на зимовий сезон. Слід побажати новій господарській станиці успіхів у праці, а Громадянство повинно підтримати нову станицю згідно з гаслом „Свій до свого по своє", бо свої вироби нова виробня виробляє з правдивої овечої вовни, ручно попряженої нашими гуцулками. Вироби є дуже тревалі, практичні, ефектовні і що найважніше — дешеві.

— **Смерть гімназійного абсольвента у Дністрі.** З прогулькою до Крилоса приїхав між іншим 19-літній Ваченко, гімназійний абсольвент зі Сухоставу пов. Копичинці і 18-літня Марія Чеківна. Вертаючись з Крилоса обоє пішли купатися до Дністра. Перший ввійшов до води Ваченко і почав тонути. Чеківна кинулась його рятувати, хоч не вміла плавати і сама почала потопати. Обоїм поспішили з допомогою учитель С. Шулімович та Е. Абрагамович. Одначе їм удалося вирятувати лише Чеківну, бо Ваченко втопився у місці, глибоким на 4 метри.

— **Буревій з градом над Поліссям.** В понеділок пополудні перейшов над Пинськом буревій з градом, що заподіяв великі шкоди в городах і парках. Буревій поломив багато дерев. На двірці вітер перекинув на рейки велику тополю саме перед приходом поїзду. До катастрофи не дійшло лише тому, що машиніст спинив своєчасно поїзд.

— **100 тисяч на костел.** Одна з мешканок Надвірни, якась вдова Я., виграла на долярівку 40.000 долярів. Із тих грошей дала частину своїй вбогій родині у Надвірній, а на будову костела у Надвірній призначила сто тисяч зол. Костел збудують у готицькім стилі.

— **Грабіжницький напад урядовця на листаря в Тарнові.** В понеділок 29. ц. м. в год. 10.30 передполуднем на 40-літнього грошевого листаря Станислава Сургу в Тарнові напав невідомий напасник у темній брамі при вул. Валовій ч. 47. Напасник ударив листаря залізною штабою по голові, але зломив йому лише руку тому, що листар в останній хвилині заслонився правою рукою. А що листар кинувся на напасника і вирвав йому штабу з рук — напасник утік. Пів години пізніше поліція арештувала під замітом грабункового нападу на листаря 28-літнього Казимира Лібера абсольвента II-го року високої торговельної школи у Кракові. Арештований Лібера працював як урядовець у міськім банку „Каро" у Кракові по скінченні високої торговельної школи, але цю посаду покинув на власне бажання. По смерти свого батька, службовика Польського Банку в Тарнові Казимир Лібера дістав у спадщині дім у Жабні. Перед нападом Лібера згодив таксівку за 70 зол. на їзду до Криниці і наказав шоферові, щоби ждав на нього перед брамою протилежної камениці, де напав на листаря. Залізну штабу позичив у знайомого купця харчевих товарів. Арештований Лібера не признається до нападу, хоч його пізнає листар.

— **Провідником ватаги паліїв „пшодовнік" поліції.** Слідча влада у Варшаві займається сенсаційною аферою, героєм якої є б. пшодовнік поліції Ян Станкевич; його помічником Желіхович. Оба вони зорганізували ватагу, що купувала старі вантажні авта, навантажувала на них безвартісний крам, обезпечувала на високу суму і висилала в дорогу. По дорозі ватага підливала авто бензиною і підпалювала, щоб дістати від обезпеченевого товариства асекураційну премію. В одному випадку обезпечене т-во „Піаст" підозрівало обман і не хотіло виплатити премії. Тоді в т-ві зявився пшодовнік Станкевич і заявив, що він був на місці випадку і переконався там, що пожежа повстала припадково. На основі таких авторитетних зізнань „Піаст" виплатив „пошкодованим" премію. Але на цьому не кінець. Ватага Станкевича найшла собі куди ширше поле праці. В порозумінні з власниками старих пансіонів і домиків під Варшавою ватага Станкевича займалася професійно підпалом, щоб отримати асекураційну премію. У короткому часі в Отвоцку й околиці згоріло 120 віль. У 60 випадках слідство ствердило підпал, у дальших 60 — підозрівали підпал. Разом зі Станкевичем арештовано багато осіб. Ця справа буде дійсно сенсаційна.

— **Присуд на членів ватаги Любенецького.** У процесі проти спільників бандита Любенецького окружний суд у Чорткові засудив: І. Каньського на 2 роки вязниці з втратою громадян-

ських прав на 10 років; К. Чадовського на півтора року вязниці з втратою прав на 10 років; І. Худого на 50 зол. гривни, а М. Стефанишина на 2 місяці арешту. Всім засудженим суд зачислив тимчасовий арешт. Інших обвинувачених ще судять. Дмитра Кіцкана, найближчого товариша Любенецького, суд рішив віддати під обсервацію психіятрів.

— Надавання поручених листів по 8-ій годині вечором. Міністерство пошт і телеграфів у Варшаві рішило, що в усіх більших містах поштові уряди будуть приймати від 20-ої до 21-ої год. поручені листи. За експедицію листів по годинах звичайного урядування будуть брати доплату 30 сот.

— Арештування комуністів у Чернівцях. Поліція в Чернівцях викрила широко розгалужену комуністичну організацію. На сходинах у приватному помешканні поліція арештувала 6 комуністичних діячів.

— Страшна пошесть холери навістила Китай. Пошесть лютує в околиці Тієнтсіну, Шангаю, Нанкіну, Таюану та інших містах. Це жахливі наслідки воєнного лихоліття. Японські лікарі переводять масові щіплення населення проти холери.

— Затроїлось 200 осіб. Понад двіста осіб, головно робітників і дітей, затроїлось тісточками, які купили в пекаря на передмісті Софії. Стан здоровля 50 затроєних дуже небезпечний. Досі не устійнили, яка це була отруя.

— Буревій зі зливним дощем перейшов над Литвою і заподіяв великі спустошення. Буревій знищив кількадесять домів, зірвав телефонічні і телеграфічні дроти на просторі кільканацять кільометрів і знищив майже зовсім незібране ще з поля збіжжя. — Над Віднем лютує від 14 годин страшний буревій з градом та хмаролом. Місця води залили деякі дільниці міста і партерові помешкання у віллях. Найбільше потерпів Келенберг, де рвучкі потоки знищили винниці. Дунай виступає з берегів. Околиці Відня були через якийсь час без світла.

— Автобус із 30-ма туристами розбився до дерева. Під Мальтерсгаузен у Турингії наїхав на придорожнє дерево автобус з такою силою, що сам розбився і знищив дерево та камінний стовп. У катастрофі є 8 осіб важко ранених і 15 осіб легко ранених.

— Дві летунські катастрофи. В Австралії розбився пасажирський літак. Летун і трьох пасажирів згинуло, пятьох є важко ранених. У Кетат в Індії впав на землю бомбовий літак. Члени залоги згинули.

— Катастрофа двох електричних поїздів. У тунелю коло Кобе зударилося два електричні поїзди. В катастрофі згинуло 10 осіб, 50 є ранених. Причиною катастрофи було неправильне наставлення зворотниці.

— Великі закупи мяса. Уряди Злучених Держав і В. Британії доконують великих закупів мороженого мяса в Бразилії. Лише одна різня в Сао Павльо продала англійському агентові 45.000 скринь мяса. Різні і фабрики мясних консерв мусіли збільшити продукцію, бо нові замовлення напливають далі.

— Прогулька французьких католиків до Еспанії. 20 французьких католицьких прогульковців прибуло до національної Еспанії. Їх витала дуже сердечно цивільна і військова влада в Іруні. В Сан Себастіяні приймали сніданням французьких прогульковців у палаті намісника. Опісля прогульковці передали ген. Москардо, оборонцеві Толедо, золоту пальму для ген. Франка в доказ признання для національної еспанської армії. Зі Сан Себастіяни прогульковці поїхали до Пілар до церкви св. Якова Кампостелле і Богоматері.

— Дитина з двома головами і трьома руками. У Темешварі в Румунії дружина шофера Вегеєсера привела на світ хлопчика, який мав дві голови і три руки. Одна рука була між головами і мала 7 пальців. Хлопчик помер.

— Твори найкращих еспанських мистців вивозять до СССР. До Одеси надійшов на днях з Еспанії велитенський транспорт творів найкращих еспанських мистців: Веляскеза, Муріллья і Гої. Транспорт надійшов на трьох кораблях голяндських арматорів під адресою державного музею. Транспорт мистецьких творів і сотки альбомів, штихів та інших предметів, безцінної музейної вартости, надіслало еспанське міністерство освіти в Барсельоні.

— Страшна помста. У Штутгарті якийсь Штрасбургер, якого покинула жінка, убив молотком шестеро дітей, підпалив хату і сам скінчив самогубством.

— Повінь затопила містечко і шість сіл. Внаслідок зливних дощів середущу Анатолію навістила повінь. Вода затопила містечко і шість сіл в окрузі Нігре. Вся худоба згинула. Число жертв у людях покищо невідоме. Шкода сягає 10 міліонів франків.

— Зудар самоходу з автобусом. На передмістю Берліна у Шпандав зударився автобус зі самоходом. В катастрофі було ранених трьох пасажирів самоходу та одинацять подорожніх автобусу. Самохід і автобус майже зовсім знищені.

— Великі шкоди в Австрії заподіяли зливні дощі, що падуть від кількох днів. У Відні буревій вирвав понад 500 дерев у публичних і приватних городах. Вода залила багато пивниць, одна особа вбита. З цілої Австрії надходять вістки про катастрофальний вилив рік, зокрема у Стирії, де вже другий раз цього року заподіяли великі шкоди. Зливи знищили теж дороги в ріжних місцевостях краю.

— Газові маски по 5 марок. В Австрії ведуть тепер велику пропаганду між населенням, щоб воно купувало газові маски по 5 марок. Великі плякати накликують населення придбати необхідний засіб безпеки, що його придбало вже населення Німеччини. Гавляйтер Відня видав до населення спеціяльну відозву, щоб купувало газові маски, продажа яких починається вже в найближчих днях.

— Горять ліси в СССР. Недалеко Нарви горять від кількох днів у СССР велитенські простори лісів. У прикордонних околицях Естонії видно великі хмари диму.

— Напад стада вовків. У Ністорешті в Добруджі стадо вовків напало на вівці і розшматувало 54 вівці. З огляду на часті напади вовків міністерство хліборобства визначило по 330 левів нагороди за кожного вбитого або строєного вовка.

— Ріжні вісти. Болгарський король Борис виїхав до Італії по короткім побуті у Швайцарії. — На стіні вінди у празькому парляменті намалював невідомий чоловік свастику і написав „Гайль Гітлер. — У місцевости Гаттінг недалеко Бомбаю один індієць у приступі божевілля (амок) вбив 12 осіб і важко ранив 8 осіб. — Число мешканців м. Данціґа в червні ц. р. сягало 252.100 осіб. — У липні ц. р. було в Данціґу 1.133 безробітних.

З кіна.

КІНО ЕВРОПА: „ЗОЛОТІ ЖІНОЧКИ“..

Найкращий навіть балет з мельодійними пісеньками — не держить у напрузі уваги глядача. Балет без інтриги, любовної дії не цікавить кінового глядача. І тому „дочіплено“ інтригу з обезпеченням на життя директора ревієвого театру на міліон долярів і чиганням на життя обезпеченого двох його спільників, щоб покрити свої зловживання. Ролю „найліпшого“ обезпеченевого агента грає милий пісеньkар і добрий танцюрист Дік Повел, його партнеркою є Джоан Бльонделль. **М. Х.**

КІНО „АТЛЯНТІК“: „НАВЕРНЕНИЙ ГРІШНИК“.

Американська фільма, яка хоче зясувати середовище американських ґанґстерів. Один із них, коли хоче після скасування прогібіції почати „порядне“ життя і стати членом доброго товариства, попадає у грошеві труднощі, бо пиво, на якому доробився маєтку підчас прогібіції, таке погане, що його випити не можна. Перед банкротством рятує його щасливий припадок, бо найшовши у своїй віллі чужі гроші, містифікує ними своїх вірителів і вони продовжують з ним умову. Із тими грішми звязана невірна для нас історія чотирьох небіжчиків, яка то хвилює макабричністю, то нудить наївністю. Головну постать відтворює Едвард Робінзон, добрий актор, відомий нам із двох ранніх, кращих фільм.

Доповнює фільму цікавий додаток і тижневик П. А. Т.

✝ Посмертні згадки.

АНТІН ВОРОБЕЦЬ,

визначний громадський діяч і орґанізатор.

Перед кількома днями помер у громаді Залуже під Рогатином провідний громадянин Антін Воробець у 83. році життя.

Покійний належав до перших свідомих громадян у рогатинському повіті, який між селянством того повіту визначувався при всякій роботі політичній від вісімдесятих років минулого століття до останнього часу.

Не було одних зборів ані наради на котрих у Рогатинщині не булоб Антона Воробця, цікавого і веселого селянина, що дзвінким голосом сміло промовляв та висловлював ясно свої думки як свідомий українець і заохочував нарід до солідарности та єдности у всяких справах, де того вимагав інтерес нашого народу.

Він був діяльним помічником повітового організатора о. Стефана Городецького в Рогатинщині та займався пропагандою загального виборчого права в рр. 1905 і 1906 і брав живу участь у перших виборах до парляменту на підставі загального голосування в 1907 році, коли Рогатинщина найбільше причинилася до вибору двох послів до парляменту зі своєї округи: д-ра Костя Левицького і Тимотея Старуха, супроти кандидатів русофільського і польського, як також у виборах до галицького сойму в 1908 році за часів намісника Потоцького — ще на підставі давньої виборчої ординації з правиборами.

Потім від селянства рогатинського повіту піднімав він думку, щоб у Рогатині заснувати приватну українську ґімназію, а не чекати на основання державної ґімназії. І дійсно, заходами тамошнього громадянства поставлено в Рогатині величавий будинок на приміщення української ґімназії, що перед війною належала до найчисленніших і найліпше ведених ґімназій в краю під дирекцією пок. Михайла Галущинського.

Тай у воєнному часі Антін Воробець розумів нашу справу і значіння доброго вислід війни для нас. Тому піддавав він думку, щоб усі у поборовому віці йшли на війну, а старі річники робили військову службу в краю і вдержували лад по громадах.

Рідна школа і просвіта народу були все темою його розмов і діяльности в громаді. Він не допускав ані національного відступництва ані комуністичних затій ані підпільних загонів та ішов все моральним громадянським шляхом.

З покійним Антоном Воробцем зійшов до гробу довголітній селянський провідник зі старої гвардії і визначний промовець та правдивий член колишньої української національно-демократичної партії, що лишив по собі добру память для молодшого покоління.

Його син Михайло є адвокатом у Калуші.

Д-р Кость Левицький.

МИХАЙЛО БІГУН,

дяк церкви св. Варвари у Відні, власник папського почесного хреста „про екклесія ет понтіфіце“, ордеру чорногорського ордеру І. кл. Данила, ордеру Червоного Хреста, відзначений за 40-літню вірну службу, помер у четвер 25. ц. м. у 81 році життя. Перенесення покійника до парохіяльної церкви св. Варвари відбулося в неділю 28. ц. м. Похорон відбувся в понеділок 29. ц. м. після Поминального Богослуження з церкви св. Варвари на Центральний цвинтар.

В. Й. П.

Дописи.

ЧОРТКІВ.

Гімназія Рідної Школи у власнім будинку. Повітовий Союз Кружків Рідної Школи в Чорткові збудував на власній площі в Чорткові великий II-поверховий будинок, який має служити статутовим потребам Рідної Школи в Чорткові. Тому, що гімназія Рідної Школи в Чорткові, яку веде місцевий Кружок дотепер містилася в тісних і невідповідних приватних будинках, Кружок вніс подання до воєвідського уряду в Тернополі, щоби видав осуд по думці § 10 виконавчого розпорядку до закону про приватні школи і щодо придатности новозбудованого будинку Рідної Школи в Чорткові на приміщення школи. Згаданий будинок вибудовано згідно з найновішими вимогами техніки, гігієни і педагогії так, що має він не тільки великі і просторі салі до науки, габінети і коридори, але також вигідні приміщення на всі інші шкільні потреби, як практичні заняття і т. п. Дня 10-го серпня н. р. Воєвідська Комісія, в склад якої входили предстваники воєвідського уряду в Тернополі, повітовий лікар, інжинір та делегат Кураторії Л. Ш. О., докладно оглянула цілий будинок і всі його приміщення, після чого одноизгідно видала опінію, що будинок надається на приміщення школи. Тернопільський воєвода м-р Маліцький прислав вже Старшині Кружка Рідної Школи в Чорткові на письмі осуд по думці § 10 виконавчого розпорядку до закона про приватні школи, що будинок надається на приміщення школи. В такий спосіб Рідна Школа в Чорткові усунула вже всі перешкоди в справі приміщення своїх шкіл у цьому будинку і з початком нового шкільного року переносуться до нього: гімназія, ліцей та V і VI кляса вселюдної школи. Головна Управа Рідної Школи за згодою Кураторії ЛШО призначила на управителя гімназії і ліцею Рідної Школи в Чорткові п. Емілія Ваччиського, дотеперішнього управителя гімназії Рідної Школи в Тернополі. Новий управитель відвідав вже Чортків, оглянув школи і видав потрібні зарядження в справі нового шкільного року та в справі додаткових вступних іспитів до всіх кляс гімназії і ліцею, які відбудуться з початком вересня 1938 р.

Неписьменність — це страшний суспільний боляк, що вперто відновлюється та наростає; з ним треба вести постійну та витривалу боротьбу, щоб винищити його геть-чисто. В цьому допоможе нам найкраще буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ" — найновіша книжечка

Спорт.

УКРАЇНА — ПОГОНЬ (СТРИЙ).

Змагання за мистецтво Окружної Ліги між обома дружинами відбудуться в неділю 4. ц. м. в год. 11. передполуднем.

В год. 9. рано відбудеться передмеч за мистецтво Ц-класи Степ — Отшелец (Перемишляни). Обі стрічі відбудуться на грищі Чорних.

СЯН — ЧОРНІ.

Пополудні (год. 4.) цього самого дня відбудуться на грищі Чорних змагання за мистецтво Окружної Ліги між новиком О. Л. Сяном та Чорними.

СПОРТОВІ НОВИНКИ.

Русь (Ужгород) — Бескид (Севлюш) 3:1. Товариські змагання, що відбулися у Севлюші в рямках спортового свята, закінчилися сподіваною перемогою Руси. Русь обмежовувалася до гри в полі не намагаючися стріляти голів.

Сп. Нова Вес — Світ 6:1 (2:0). Товариська стріча в Новій Весн. Ворота для Світу здобув Потрик.

Чехословаччина — Югославія 3:1 (2:0). Міждержавні змагання, які відбулися в Білгороді, закінчилися заслуженою перемогою Чехословаччини. Друга дружина Чехословаччини т. зв. Львиньята грали проти репрезентації Латвії в Ризі і програли 2:1. Попередню стрічу виграли Львиньята з Литвою 2:1. Оба рази на ворогах грав д. добре Бокшай. Крім цього репрезентація Праги грала ще на двох фронтах, а саме у Празі перемогла Загреб 3:2 (2:1) і в Білгороді перемогла Білгород 1:0.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Середа 31. 8. год. 8. веч. „Люди на краї".

Театр Ріжнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЭСМОЛОДА:
31. 8. Мазепа.
1. 9. Гетьман Полуботок.

ПЕРЕГІНСЬКО:
2. 9. Мазепа.

РИПНЕ:
3. 9. Безталанна.
4. 9. Пісня Бескиду.
5. 9. Мазепа.
6. 9. Дай серцю волю.
7. 9. Невольник.
8. 9. Гетьман Полуботок.

РОЖНЯТІВ:
9. 9. Пісня Бескиду.
10. 9. Безталанна.
11. 9. Мазепа.
12. 9. Невольник.
13. 9. Гетьман Полуботок.

БРОШНІВ:
14. 9. Пісня Бескиду.
15. 9. Гетьман Полуботок.
16. 9. Мазепа.

В осени театр завітає до Львова. Декорації до нових постанов малює арт. Бобинський.

Український Театр ім. І. Котляревського (зєднані театри Заграва і ім. І. Тобілевича).

ЗАБОЛОТІВ: Група Б:
30. 8. Орфей у пеклі.
31. 8. Орлеан.
1. 9. Пригода в Черчі.
2. 9. Лісова пісня.

ТУЛУКІВ:
3. 9. Циганський барон.
4. 9. Вій.

Група „А" грає в Снятині і в Карлові до 4. 9., а дня 5. 9. зїзджають обі групи до Коломиї. Дня 7. 9. відбудеться інавгураційна вистава „Маруся Богуславка".

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Пізніше".
АПОЛЬО: „Гайді" з Шерлі Темпль.
АТЛЯНТИК: „Я був гангстером" („Навернений грішник").
БАЛТИК: „Маерлінг".
ВАНДА: „Я обрехала", „Гільтайська трійка".
ГРАЖИНА: „Вернися, моя маленька!"
ЕВРОПА: „Золоті жіночки".
КАСІНО: „Узли кохання", „Гріх молодости".
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру", „Індійська гробниця".
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру" „Індійська гробниця".
МЕТРО: „Великий вальс", „Почалось у поїзді".
МІРАЖ: „Благословенна земля".
МУЗА: „Життя удвійку", „Джентельмен вибрав жінці".
ПАЛЯС: „Кохання в кайданах".
ПАНС: нечинне.
РАЙ: „Галька".
РІЯЛЬТО: „Погорджена".
РОКСІ: „Пострах Монголії".
СВІТ: „Страшний двір" Монюшка та „Болек і Льолек" з Димшою.
СТИЛЕВЕ: „Чорний пірат" та ревія.
ТОН: „Засуджені", „Без приказу".
УТІХА: Місто в вогні" та ревія.
ХИМЕРА: „Предивна брехня Ніни Петровни".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Люцерна".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Свобода"
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Туреччина".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 31. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Перше снідання при орх., 12.03 Полудн. авд., 14.10 Інформ. газетка в укр. мові, **14.10 Українська муз. з пл.,** 14.40 Популярна музика з пл., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, трохи слова, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Так співає Шаляпін, репортаж, пл., 16.45 Загонова шляхта півд. окраїн, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Популярна музика з пл., 17.55 Гальо, новір! 18.00 Рослини, що віщують погоду, 18.10 Віольончели в супр. форт., 18.40 „Без титулу" фрагм. пов. І. Крашевського, 19.00 Трансм. з Льондону: Легка музика, 19.30, 20.55 Актуальна гутірка, у перерві скеч „Винахід" А. Аверченка, 21.00 Шопенівський концерт, 21.50, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Літер.-муз. авд.: „Радість серед гір" Дж. Бернса, 23.00 Ост. вістки.

Четвер, 1. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Концерт орх. мандоліністів, 8.00 Веселе добридень, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл. і госп. вістки, 14.15 Форт., 14.35 Легка музика з пл., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.30 „Над озером" фрагм. повісти ілюстр. музикою, 15.45 Госп. вістки, 16.00 Концерт солістів: сопран, скрипка, форт., 16.45 Справедливий поділ добичі, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Нар. пісня у мист. опрацюванні, сопран, барит., форт., 17.40 „Листи з подорожі" Сенкевича, 17.50 21.50 Спортові вістки, 18.00 „Олімпійський ліквор" гутірка, 18.10 Із італ. опер. пл., 18.30 Театр Уявн: „Щасливі" ком. А. Рибіцького, 19.00 Пісні у вик. хору, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Морські відгомони, концерт у вик. октету, спів, 20.45 Веч. денник, 21.00 Актуалії, 21.10 Розр. концерт: спів, скрипка, гармонія, хор, 22.00 Камер. музика у вик. квартету: скр., віол., форт., 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, метеор. комунікат, гутірка в нім. мові, 23.15—23.55 Симф. концерт, з пл. (Варшава II).

Пятниця, 2. вересня 1938.

6.15 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Добридень наймолодшим, оповідання, пісеньки, мелодії, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Легка музика з пл. і госп. вістки, 14.15 Популярна музика з пл.; у перерві з год. 14.30 Спортова гутірка, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Чуда" вес. авд. для дітей, 15.30 Гутірка з хорами, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Оперткова музика у вик. орх., 16.45 Автом по Гуцульщині, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Гутірка, пісні у вик. хору, 17.55 Танк. музика, у перерві Програма на завтра, 18.00 Штучні гормони та вітаміни, 18.10 Популярні форт. твори, 18.45 Літер. новини, 19.00 Спів. рецітал Йос. Корольковича в супр. форт., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 „Радник Стронць на радіовиставі" І. част. розр. концерту з конферансиєркою, 20.45 Вечірній денник, 21.00 Діяльог про літературу: „Поет і перекладчик", 21.10 „Радник Стронць" II. ч. розр. концерту, 21.50 22.00 Спортові вістки, 22.05 Живий концерт бандж., орх., 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 31. серпня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, 21.00 Шуманові твори у вик. вел. орхестри, БІЛГОРОД 18.20 21.30 Нар. пісні, 20.00 Спів, 20.30, 21.00 Гумор, БЕРОМІНСТЕР 20.15 21.00 „Севільський цирульник" оп. Россіні, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 17.30 18.00 Циг. музика, 19.00 Легка музика, 20.55 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 15.00 Для дітей, 16.00 17.00 Концерт орх., 19.00 20.00 21.0 Зальц. фестиваль, „Фіделіо" оп. Бетовена, 22.30 Музика з Відня, розр. концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Спів, 21.00 22.00 Концерт орх. і сол., ПРАГА 12.45 Орх. і сол., 16.15 Квартет ф-дур Дворжака, 17.40 Спів, 18.20 Легка музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Форт., 19.00 Пісні, 20.30 Форт., 21.00 22.00 На паризькій хвилі, муз. розр. програма, РИМ 17.15 Спів, 20.30 21.00 Муз. всячина, 22.10 Орх. концерт, СОФІЯ 19.30 20.00 21.00 „Євген Онєгін" оп. Чайковського, СТОКГОЛЬМ 20.00 „Манон" оп. Массенета, І. дія, 21.00 Фінські нар. пісні.

Четвер, 1. вересня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 18.00 19.00 Орх. концерт, 20.15 21.00 Шось для кожного, легка й танк. музика, БІЛГОРОД 20.30 22.15 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Орх. музика, 18.30 Циг. музика, 19.20 Форт., 21.30 22.00 Війсьн. орх., ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 15.00 Для дітей, 15.20 Вальси, 18.00 Цфіцнерові пісні, 21.00 Розр. концерт, 21.40 22.00 Симф. концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Іт.-бразил. концерт, 19.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.35 Форт., 22.20 Легка музика, МІНХЕН 19.15 20.00 „Ес штімт ніхт ін Бріхов" оп. Зольдвера, ПРАГА 11.05 Сальон. музика, 16.15 Розр. музика, 17.00 Легка музика, 18.20 Сальон. музика, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Далібор" оп. Сметани, РАДІО ПАРІ 18.00 19.00 Театр Уявн. 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 19.30 Розр. музика, 20.30 Муз. всячина, 21.00 22.00 23.00 „Льорелай" оп. Каталяні, СОФІЯ 19.30 Популярна музика, 20.00 Спів.

Пятниця, 2. вересня 1938.

БЕРЛІН 9.30 Оперетова музика, 17.00 Форт. соната а-моль Шуберта, 18.00 З опер і оперет, 19.00 Розр. музика, 20.15 21.00 Симф. концерт, БІЛГОРОД 18.30 19.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Віол. 13.00 Концерт військ. орх., 17.25 Форт., 20.35 Орх. концерт, 21.50 22.00 Концерт тріа, ВІДЕНЬ 12.00 13.15 Розр. концерт, 15.30 Пісні на сопр. і барит., 16.10 Популярна музика, 18.00 „Жінка" пісні й музика, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Форт., 19.30 Розр. музика, 20.30 Популярна музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 20.00 Чеські пісні Малята, РАДІО ПАРІ 19.00 Віол., 20.15 Форт., 20.30 21.00 22.00 „Асмодей" драма Моріяка у вик. артистів „Фр. Комедії", РИМ 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Оперета, СОФІЯ 18.30 Концерт квартету манд., 19.30 20.00 21.00 „Тоска" оп. Пучіні, ШТРАСБУРГ 21.15 22.00 „Наймичка панею" ком. оп. Перголезія.

Радіокутик.

АКЦІЯ РАДІОФОНІЗАЦІЇ КРАЮ ОБОВЯЗКОМ ЦІЛОГО ГРОМАДЯНСТВА.

Один з останніх комунікатів Міжнародньої Радіофонічної Унії подає дуже цікаві інформації у справі кількости радіоприймачів, зареєстрованих в цілому світі. Виявляється, що з кінцем 1937 року статистика виказує 71.000.000 апаратів. Прийнято числити, що на один радіоапарат припадає в середньому по 4 слухачів. Таким чином при кінці минулого року на цілому світі було всього 281.000.000 слухачів. Але ці числа не докладні, та в кожному разі можна безсумнівно ствердити, що кількість населення всієї земської кулі, охопленого позаживими впливами радіофонії, фактично значно більша, як це виходить з офіційної статистики. Ця статистика напр. зовсім не бере під увагу радіослухачів, які користають з приймачів, заінстальованих в ріжних публичних льокалях, як кавярні, читальні, школи, на спортових площах і т. п.

Значіння радія в сучасних умовинах життя, кажучи без перебільшення величезне. Загально поширений погляд, що радіо є лишень предметом розваги — не витримує ніякої критики.

Очевидно, не можна перечити, що власник радіоприймача має у власній хаті велику приємність, користаючи з ріжного роду розвагових радіоавдицій. Дирекції всіх радіостацій беруть зовсім поважно під увагу розвагову частину радіопрограм, виходячи з засади, що після тяжкого труду належиться людині й добрий відпочинок. Але вплив зі світових радіостацій не вичерпується освоєнням післяробочого радія, як найбільшого та найдешевшого засобу порозуміння людей. Радіо являється своїм природи стало могутнім знаряддям всенародньої освіти й всенародньої оборони. Ось чому завдання радіофонізації являються предметом справжнього захоплення не тільки керманичів цієї галузі нар. господарства, але й освітніх кол. громадських діячів та всього громадянства. На підставі обсервацій дотеперішнього розвитку радіофонії в ріжних країнах, сміло можна ствердити, що поширення радія серед даного громадянства характеризує в даному місці степ культурного розвитку цілого громадянства та загальну цивілізацію краю. В останньому часі можна зауважити між поодинокими країнами своє-

го роду шляхетне суперництво на полі розвитку радіофонізації даного краю. В багатьох країнах, крім чуснль у напрямі радіофонізації краю, які роблять державні та господарські кола, багато праці прикладає само зорганізоване громадянство. Цей громадянський рух в напрямі поширення у нас радіофонізації почався вже й у нас та дає зовсім добрі висліди. Цей здоровий та насправді творчий рух повинен охопити рівнуче усі кола нашого громадянства, щоб дав наслідки, яких вимагає край. Без сумніву, кожна суспільна ініціятива в цьому напрямі, як здоровий почин, завжди зустрінеться з повною підтримкою і зрозумінням Польського Радія. Само собою розуміється, що суспільну акцію радіофонізації краю треба вести у повному порозумінні та гармонії з покликаними до цього чинниками Польського Радія.

НІМЕЧЧИНА Й ДАНІЯ ТРАНСМІТУЮТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ФОЛЬКЛЬОР.

На бажання закордону Польське Радіо трансмітує свої авдиції присвячені фолькльорові, до Німеччини й Данії. Треба зазначити, що зацікавлення заграниці фолькльором Польщі збільшується з кожним роком.

МОЛОДІ ДИРИГЕНТИ ПЕРЕД МІКРОФОНОМ.

Польське Радіо організує тепер 3 концерти, на яких виступлять репрезентанти молодого покоління музик-диригентів. В неділю, дня 4. 9. в год. 12.03 диригуватиме орхестрою Польського Радія молода диригентка, відома вже польським радіослухачам, п. С. Годлевська. Концерт відбудеться в студії на Річній Радіовій Виставі, звідки трансмітуватимуть його на всі польські радіовисильні.

Як диригенти двох чергових неділіних симфонічних поранків представляться радіослухачам лавреати Варшавської Консерваторії: Болеслав Левандовський 18. 9. та Казимир Гордилюк 25. 9.

КОРОТКІ ВІСТКИ.

Французька короткохвильна станція Парі-Мондіяль видає щоденні інформаційні авдиції в 6 мовах: французькій, англійській, еспанській, португальській, німецькій, арабській та італійській. — Віденська радіостанція почала трансмісії фабричних концертів, виконуваних в часі праці робітників. Нова практика віденського радія перенята з Німеччини. На недавно відбутому конгресі есперантистів у Льондоні виголошено низку рефератів на тему: „Радіо та есперанто". — Американська преса подає, що радіова трансмісія відомих змагань Люїс-Шмелінг коштувала фірму, яка заініціювала цю трансмісію — 47.000 долярів. — Італійське радіо заангажувало відомого тенора Тіто Шіпа до співу перед мікрофоном спеціяльних військових пісень, авдиції мають величезний успіх, жовніри слухають цих пісень в касарнях у призначені години. — В американському місті Нювіль 74-літній пан промовляв перед мікрофоном тамошньої станції, запрошуючи своїх знайомих на ґенеральну пробу похорону промовця, що мала відбутися в місцевій церкві. Пробу похорону також трансмітувало радіо.

МЕРЕЖА НІМЕЦЬКОЇ РАДІОФОНІЇ

Німецька пошта розпоряджає тепер 12 синхронізованими радіостаціями (синхронізовані мережі), 11 станціями середньої сили, 10 великими радіостаціями та короткохвильовими станціями. Всі німецькі висильні получені між собою мережею каблів, яка має 12.000 кільометрів і призначена виключно для виміни радієвих програм. Проводи цих каблів передають без перешкод усі частоти від 30 до 8.000 кц., що відповідають найбільш вибагливим вимогам сучасної радіофонії.

ЗНАМЕНИТИЙ КРОК М. ОПОЧНА.

Управа міста Опочно постановила з днем 1-го вересня ц. р. знизити на 10% ціну електрики для власників мережних радіоприймачів. Знижка обовязуватиме вже в першому біжучім незалежно від загально стосованих пільг та боніфікат. Хто позбувається апарату, той автоматично тратить право до знижки.

БІРЖА.

Львів, 30 серпня 1938
Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·55, 89·50 Доляри американські 5.30·50, 5·28·00 Доляри канад. 5·29·00—5.26·50. Фльорени гол. 291·14—289·60, Франки фр. 14·55—14·43, Франки швайцарські 122·00—121·00 Фунти анґл. 25·95—25·77, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·60—15·10 Кор. дан. 116·00—114·85 Кор. норв. 129·25—129·50, Корони шв. 133·95—132·70 Ліри італ. 22·10—22·40, Марки фінські. 11·47—11·25, Марки нім. 70·00 — 72·00, Тель Авів 25·80—25·30, Марки нім. срібні 94·00 — 91·00

Акції.

Банк Польський 124·00 Цукор. 38·25, Вугаль 35·00, Ліпльпоп 89·25, Моджеєв. 16·25, Островець 65·00, Стараховичі, 43·75, Габербуш 37·25

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·00, 67·38 3 інв. 1 ем. 86·25, серія 95·45, 3 пов. інв. 2 ем. 85·25 серія неност. 5. конверс. 70·00 прем. дол. 43·25 4 консол. 67·00
Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 30 серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·50 зол.
1 кг. масла експ. вкл. з оп. деф. ціна	2·5 ,
молоко	13—14 сот.
яйця (копа).	4·20 зол.
1 кг. сир	1·10

Тенденція на масло вдержана, на молоко слаба, на яйця звишкова.

СПОВІСТКА.

Вписи до Муж. Доповняючої Фахової Школи ім. Грінченка у Львові (вул. Городецька 95) відбуваються в днях 30. і 31. серпня і 1. вересня, год. 5—7 вечором. Приймається термінаторів слюсарського, столярського, шевського, кравецького та зближених фахів. 1780 2-2

При гімназії СС. Василіянок у Яворові відчиняють із шк. р. 1938-9 1. кл. гуманістичного ліцею. Вступні іспити відбудуться 31. серпня і 1. вересня. 1775 3-3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.